

Programmabegroting 2020

gemeente Berkelland

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord.....	3
Samenvatting.....	4
Plezierig Wonen.....	5
Fijn Leven.....	9
Vitaal Platteland	16
Zorg voor wie dat nodig heeft	20
Werken en ondernemen in een sterke regio.....	28
Actief met duurzaamheid en energie	37
Sport is meer!	41
Cultuur is van iedereen.....	44
Samen veilig.....	47
Aan de slag met de Omgevingswet	51
Financiën	53
Bedrijfsvoering.....	59
Grondbeleid.....	62
Lokale heffingen	64
Weerstandsvermogen	69
Samenwerkingspartijen	72
Financiering	88
Onderhoud kapitaalgoederen	91
Reserves.....	95

VOORWOORD

Voor u ligt de begroting 2020.

Met het bespreken en vaststellen van deze begroting door de gemeenteraad worden de jaarlijkse kaders bepaald waarbinnen het college de realisatie van de bestuurlijke ambities op zich neemt. Daarmee is de begroting 2020 een vertaling van het collegeprogramma zoals dat in 2018 is vastgesteld en een uitwerking van de meerjarige financiële kaders die in de Perspectiefnota zijn bepaald.

Zeker voor 2020 geldt dat het college graag in dialoog en samenwerking met de gemeenteraad en de samenleving aan de slag gaat om het beste voor Berkelland te realiseren. De begroting voor 2020 kent een tekort waarvoor het college een dekkingsvoorstel heeft gedaan dat -na besluitvorming door de raad- als eerste wijziging van de begroting wordt vastgesteld. Het financiële meerjarenperspectief voor de gemeente noopt tot het maken van keuzes. Daar voor is aan de raad een procesvoorstel –Berkelland in Balans- gedaan dat voorziet in het voorleggen van voorstellen bij de Perspectiefnota 2021 in het voorjaar 2020. Een deel van deze voorstellen zal in dialoog met inwoners en maatschappelijke organisaties tot stand komen.

Kortom een in alle opzichten boeiend en uitdagend jaar.

G.J. Teselink
Portefeuillehouder Financiën

SAMENVATTING

Inleiding

De begroting 2020 sluit met een tekort van € 920.000. Meerjarig loopt dit tekort op tot ongeveer € 3,5 miljoen. Er ligt een opgave om dit tekort op te lossen. Voor 2020 kan dit via het voorstel dat in de tabel dekkingsvoorstel is opgenomen. Voor de jaren erna ligt het procesplan Berkelland in Balans voor. Het doel van dit proces is om uiterlijk bij de perspectiefnota 2021 dekkingsvoorstellen te hebben om de meerjarenbegroting sluitend te maken.

Tabel Dekkingsvoorstel		
Nr. Programma	Maatregel	Bedrag
1	Plezierig wonen Demografie (onderzoek, beleid etc)	10.000
2	Fijn Leven Budget investeren in Berkelland inzetten voor projecten openbare ruimte	100.000
3	Zorg wie dat nodig heeft Het reserveren van structurele lasten voor het uitvoeringsprogramma, zoals dat is opgenomen in de Perspectiefnota van 2020, doorschuiven 2020 naar 2021.	432.000
4	Werken en ondernemen Verlagen budget stimulering maakindustrie	15.000
5	Werken en ondernemen Verlagen budget Stichting Achterhoek Toerisme (STAT)	25.000
6	Sport is meer Haalbaarheidsonderzoeken binnensportlocaties met een jaar uitstellen	40.000
7	Cultuur is voor iedereen Voor de activiteit "We subsidiëren de instandhouding van monumenten" is in de Perspectiefnota 2020 de wens opgenomen om extra geld beschikbaar stellen voor het subsidiëren van verduurzamingsmaatregelen bij monumenten.	20.000
8	Financiën/bedrijfsvoering Verlaging raming Vennootschapsbelasting	25.000
9	Financiën/bedrijfsvoering Verlaging budget verkiezingen	33.000
10	Financiën/bedrijfsvoering Vrijvallende afschrijvingen	151.000
11	Financiën/bedrijfsvoering Taakstellende bezuiniging op diverse posten binnen de bedrijfsvoering. Deze maatregelen tellen op tot ongeveer 20% van het voorziene tekort in de begroting.	250.000
		1.101.000

Financiële samenvatting

De begroting 2020 laat een tekort zien van € 920.000. Dit tekort willen we dekken via het dekkingsvoorstel dat in het raadsvoorstel bij deze begroting is gevoegd.

Programma	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Plezierig wonen	-1.233	-2431	-1.834	-3.184	-4.059	-1.359
Fijn Leven	-9.429	-8814	-10.513	-9.555	-9.565	-8.065
Vitaal platteland	-566	-526	-849	-459	-459	-459
Zorg voor wie dat nodig heeft	-25.718	-25284	-27.013	-25.829	-25.029	-24.154
Werken en ondernemen in een sterke regio	-13.759	-17111	-16.712	-16.734	-16.775	-15.775
Actief met duurzaamheid en energie	-513	-2063	-2.321	-2.354	-2.248	-320
Sport is meer!	-2.448	-1972	-2.190	-2.130	-2.130	-2.130
Cultuur is van iedereen	-1.650	-1727	-1.743	-1.743	-1.743	-1.743
Samen veilig	-2.179	-2341	-2.796	-2.862	-2.862	-2.862
Aan de slag met de omgevingswet	-38	-100	-300	-200		
Financiën	55.848	62367	65.351	63.053	61.785	53.411
	-1.685	-2	-920	-1.997	-3.085	-3.456

PLEZIERIG WONEN

Kwalitatief goede woningvoorraad nu en in de toekomst

Wat speelt er?

- De woningmarkt is in de afgelopen jaren ook in Berkelland omgeslagen. Na het recordjaar 2017 met 529 kooptransacties, daalt nu het aanbod en daarmee het aantal transacties. In 2018 zijn 443 woningen verkocht, en in de eerste helft van 2019 zijn er 194 transacties. In het tweede kwartaal van 2019 stonden gemiddeld slechts 266 woningen te koop in Berkelland. Dit was in het tweede kwartaal van 2017 nog 448.
- We zien een mismatch tussen vraag en aanbod. Veel van de vrijkomende woningen (bij verhuizing en overlijden) sluiten niet aan bij de wensen van woningzoekenden.
- Wonen gaat niet alleen over stenen. Om prettig te kunnen wonen en leven in een dorp of buitengebied is niet alleen de woning van belang. Inwoners wonen in hun huis, ontvangen daar eventueel zorg en vinden het belangrijk dat de omgeving van hun huis er goed uit ziet.
- In de periode 2025-2030 zet de huishoudensdaling in, waardoor meer aanbod van woningen ontstaat. Dit kan verhoogde leegstand, waardedaling en vermindering van de kwaliteit van de leefomgeving veroorzaken.
- Het gaat steeds meer om het investeren in de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Dit kan door het verduurzamen of levensloopbestendig maken van bestaande woningen.
- Er is in de centra (kernwinkelgebied) van kernen enige ruimte voor transformatie van bestaand vastgoed naar woningen om leegstand en verpaupering in het centrum tegen te gaan.

Speerpunt

Toekomstgerichte bestaande woningvoorraad.

Wat willen we bereiken?

- Ouderen kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen.
- Er is voldoende woonzorg aanbod voor ouderen die niet langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.
- Per jaar zijn in de particuliere woningvoorraad 500 energierenovaties uitgevoerd.
- Een integrale wijkaanpak voor zowel transformatie van de woningvoorraad als het toekomstbestendig maken van wijken.

Wat gaan we daar voor doen?

We zijn samen met Kruiswerk en het Energieloket actief aan de slag met de campagne Heerlijk Thuis in Huis

Bewustwording woningeigenaren over de aanpassingsopgave die voortkomt uit het langer thuis blijven wonen. Hierbij gaat het om levensloopbestendigheid, veiligheid en duurzaamheid van een woning. Campagne wordt samen met Kruiswerk, ProWonen en het Energieloket uitgevoerd.

We zetten de Regietafel Wonen en Zorg voort.

De Regietafel zal verder voortgezet worden. De zorgpartijen, corporaties en gemeente werken aan kennisdeling, gezamenlijke inzicht in de gewenste richting en verdergaande samenwerking. Doel is om de groeiende vraag naar woon en zorg op te vangen en met behoud van voldoende passend aanbod in de grote kernen met behoud van de voorzieningen. Ook wordt er via een ontwikkelkader gekeken naar ruimte voor nieuwe woonzorginitiatieven.

We geven ruimte aan nieuwe woonzorginitiatieven.

Met het kader Woonzorg Initiatieven 2018 wordt een vervolgstap gemaakt naar een vraaggerichte aanpak van woonzorginitiatieven. De samenleving staat voorop. Het startpunt is de specifieke woonzorgvraag van inwoners.

Voor meer informatie over energierenovaties in de particuliere woningvoorraad zie programma Actief met Duurzaamheid en Energie.

We werken aan een transformatiefonds om sloop van woningen in de toekomst te bekostigen.

We starten met een pilot integrale wijkaanpak voor transformatie van woningen en het toekomstbestendig maken van wijken.

We hopen in 2020 te starten met de integrale wijkaanpak in een wijk in Berkelland, mogelijk samen met de corporatie Prowonen. Verwachting is dat ook in eerste helft van 2020 meer duidelijkheid komt in welke wijk deze pilot gaat draaien.

We werken met een herstructureringsfonds om nadelige gevolgen van demografische veranderingen tegen te gaan. Investeren in de openbare ruimte en bestaand vastgoed is noodzakelijk.

We werken aan een regionale woonagenda en aansluitend aan een nieuwe lokale woonagenda

Speerpunt

Het aantal en type woningen past bij de behoefte.

Wat willen we bereiken?

- Inzicht in de woonbehoeftes van inwoners in de kernen nu en in de toekomst.
- Ruimte voor goede, innovatieve (eventueel tijdelijke) woningbouwplannen passend bij de behoefte van onze inwoners.
- Sloop van woningen die niet meer passen bij de behoefte.

Wat gaan we daar voor doen?

We inventariseren in alle kernen in Berkelland de woonbehoefte van inwoners.

In alle kleine kernen is de woonbehoefte geïnventariseerd en gaan we samen met inwoners verder met de projecten die hieruit zijn ontstaan. In de grote kernen zal vanaf 2020 ook gestart worden met het kwalitatief inventariseren van de woonbehoefte van de inwoners.

We monitoren regionaal en lokaal de ontwikkelingen op de woningmarkt.

Jaarlijks informeren we de raad via de regionale woonmonitor en de lokale voortgangsrapportage over de woningmarkt, de bestaande voorraad en ontwikkelingen rond nieuwbouw en sloop. Daarnaast zijn we in gesprek met inwoners, (dorps)belangenorganisaties, makelaars en corporaties over de actuele ontwikkelingen in de woningmarkt.

We blijven ruimte bieden voor goede, innovatieve woningbouwplannen die aansluiten bij de behoefte van onze inwoners.

Je kunt hierbij denken aan onder meer:

- In het buitengebied bieden we mogelijkheden voor woningsplitsing.
- Ondersteuning bij nieuwe woningbouwplannen die ontstaan in de kernen van Berkelland.
- We bieden ruimte voor tijdelijke woningbouw/flexwonen als flexibele schil van onze woningmarkt.

- We zoeken naar een locatie voor tiny housing.

We bewaken de gemeentelijke grondexploitatie.

We blijven ons inzetten voor een goede dienstverlening rondom wonen

Er zijn veel doorlopende zaken in het programma wonen, denk hierbij aan vergunningverlening, welstandstoezicht, het heffen van leges, die jaarlijks terugkomen. De kosten van deze doorlopende zaken zijn onder deze activiteit samengevoegd.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Lasten						
We werken aan een transformatiefonds om sloop van woningen in de toekomst te bekostigen	0	-250	-250	-250	-250	-250
We starten met een pilot integrale wijkaanpak voor transformatie van woningen en het toekomstbestendig maken van wijken	0	-1.250	-250	-1.600	-2.600	0
We blijven ons inzetten voor goede dienstverlening	-81	-80	-65	-65	-65	-65
Loonkosten van het programma Wonen	-1.429	-1.632	-1.632	-1.632	-1.632	-1.632
Rente en afschrijving van het programma Wonen	-127	-89	-267	-267	-267	-267
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	-1.198	-876	-886	-886	-886	-886
We inventariseren in alle kernen in Berkelland de woonbehoefte van inwoners	0	0	-125	-125	0	0
We geven ruimte aan nieuwe woonzorginitiatieven	0	0	-100	-100	-100	0
We monitoren de toekomstige sloopopgave	-32	-30	-30	-30	-30	-30
Woningmarktonderzoek	-148	-70	-70	-70	-70	-70
Totaal Lasten	-3.015	-4.277	-3.675	-5.025	-5.900	-3.200
Baten						
We blijven ons inzetten voor goede dienstverlening	551	785	820	820	820	820
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	1.241	1.061	1.021	1.021	1.021	1.021
We inventariseren in alle kernen in Berkelland de woonbehoefte van inwoners	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	1.792	1.846	1.841	1.841	1.841	1.841
Resultaat	-1.223	-2.431	-1.834	-3.184	-4.059	-1.359

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Regionale Woonagenda 2015-2025	2015
Verordening Starterslening gemeente Berkelland 2015	2015
Verordening Blijverslening gemeente Berkelland	2016
Structuurvisie Wonen Eibergen	2016
Energie Uitvoeringsprogramma 2015-2018	2016
Lokale Woonagenda	2016
Woningmarktmonitor 2017	2017
Structuurvisies Wonen Neede, Borculo en Ruurlo	2017
Wendbaar Woonbeleid	2018

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving
Woonlasten éénpersoons huishouden	euro	Berkelland	2017	658	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
			2018	644		
			2019	629		
		Nederland	2017	644		
			2018	649		
			2019	669		
Woonlasten meerpersoons huishouden	euro	Berkelland	2017	796	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
			2018	791		
			2019	782		
		Nederland	2017	723		
			2018	721		
			2019	739		
WOZ-waarde woningen	dzd euro	Berkelland	2014	203	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
			2015	199		
			2016	198		
			2017	202		
			2018	215		
		Nederland	2014	211		
			2015	206		
			2016	209		
			2017	216		
			2018	230		
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	Berkelland	2016	2,4	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
		Nederland	2016	7,2		

FIJN LEVEN

Een toegankelijke, klimaatbestendige en kleurrijke leefomgeving

Wat speelt er?

- Het is fijn leven in Berkelland. Inwoners geven met bijna het cijfer 8 aan dat ze erg fijn wonen. Zij willen ook in de toekomst tevreden blijven over hun woon- en leefomgeving. Dat betekent dat we moeten blijven investeren in een toegankelijke, klimaatbestendige en kleurrijke leefomgeving. We spreken hierover met onze inwoners en organisaties (wijk- en kerngericht werken). We werken volgens de werkwijze 'Ambitiegericht beheer'. Dat betekent dat we met inwoners en eventuele andere betrokkenen op basis van een vijftal verschillende streefbeelden (Veilig, Verzorgd, Biodivers/duurzaam, Klimaatbestendig en Stimulerend om te bewegen, ontmoeten, recreëren) bespreken op welke wijze we (samen) de openbare ruimte inrichten.
- Inwoners, bedrijven, verenigingen en ondernemers organiseren veel zelf. Zij nemen op veel terreinen initiatieven om onze leefomgeving en samenleving mooier te maken. De gemeente helpt daar graag bij. We geven onze inwoners en ondernemers de ruimte en het vertrouwen om zelf zaken op te pakken en met elkaar te regelen.
- Wij moeten onze leefomgeving voorbereiden op de klimaatverandering. We zullen moeten leren omgaan met grote hoeveelheden water (hevige regenval en binnenkomend water vanuit het buitenland), droogteperioden en hoge temperaturen.
- Nederland wil naar een circulaire economie (een economie waarin reststoffen volledig opnieuw worden hergebruikt). Voorbeeld daarvan is het landelijke programma Van Afval Naar Grondstof 'VANG'. Gemeenten zijn daarbij belangrijke partners, omdat zij verantwoordelijk zijn voor inzameling van het huishoudelijk afval. Berkelland wil voldoen aan de landelijke doelstelling uit het programma. Dit betekent dat we in 2020 niet meer dan 100 kilogram restafval per inwoner willen inzamelen.

Speerpunt

Investeren in de samenleving.

Wat willen we bereiken?

- We ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving op de manier die het beste bij dat initiatief past.

Wat gaan we daar voor doen?

We verstevigen onze netwerken in wijken en kernen en hebben oog voor die groepen die nog niet zo betrokken of in beeld zijn.

We ontwikkelen het gebiedswethouderschap verder door.

De gebiedswethouder is de bestuurlijke ambassadeur voor het gebied en aanspreekpunt voor thema's en onderwerpen die in een gebied leven.

Samen met inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen stellen we wijkagenda's op en voeren ze uit.

Bij projecten en activiteiten beginnen we zoveel mogelijk bij onze samenleving onder andere als onderdeel van het wijk- en kerngericht werken.

We ondersteunen initiatieven uit wijken, buurten en kernen.

Dit doen we onder andere vanuit het Naaberfonds.

Speerpunt

Een uitnodigende leefomgeving.

Wat willen we bereiken?

- De kwaliteit van het groenonderhoud verbetert, met focus op duurzaam, schoon en kleurrijk.
- Een leefomgeving voor jong en oud die uitnodigt om te bewegen.

Wat gaan we daar voor doen?

We passen waar mogelijk ecologisch beheer toe, niet alleen bij bermen, maar ook andere terreinen, zoals parken, in gemeentelijk bezit.

Doel is om onder andere meer insecten (denk aan bijen) en andere (beschermde) dieren en planten te laten voorkomen in onze leefomgeving. Deze biodiversiteit helpt bij het verminderen van overlast van plagen (zoals de eikenprocessierups).

We zaaien daar waar mogelijk bermen/terreinen in met kleurrijke zaadmengsels.

Dit helpt ook bij het in stand houden en vergroten van een divers insectenbestand.

We realiseren groen/blauwe parels (aantrekkelijke plekken met groen en water) in de kernen.

Te denken valt aan goede waterbergingen/-infiltratie gecombineerd met groen, zoals ook in ons streefbeeld 'Klimaatbestendig' in de werkwijze 'Ambitiegericht beheer' is opgenomen.

Bij plannen en onderhoud zetten we in op het stimuleren van 'bewegen' in onze leefomgeving.

Bij inrichting en onderhoud in de openbare ruimte kunnen inwoners, in het kader van 'Ambitiegericht beheer' kiezen om meer in te zetten op het streefbeeld 'Stimulerend om te bewegen, ontmoeten, recreëren'.

We overleggen met inwoners en ondernemers over hun eigen (gezamenlijke) inbreng en verantwoordelijkheid bij het inrichten en onderhouden van hun/onze openbare ruimte.

We verkennen wat inwoners, buurten en ondernemers zelf kunnen en willen bijvoorbeeld bij inrichting en onderhoud van straten, groenplekken en speelplaatsen en stemmen daar onze werkwijze op af. Indien bijvoorbeeld buurten of ondernemers zelf het onderhoud van de openbare ruimte doen, is een 'rijkere' of onderhoudsintensievere inrichting mogelijk.

We investeren extra in verbetering van de kwaliteit van het groen(onderhoud).

Hiervoor zijn tijdelijk extra middelen vrijgemaakt.

We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen.

We onderhouden het openbaar groen volgens de uitgangspunten die de gemeenteraad in het Groenstructuurplan heeft vastgelegd. Het uitvoeren van opdrachten uit Meldingen Openbare Ruimte doen we met een eigen serviceteam. Een deel van het groenonderhoud gebeurt door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het overige besteden we uit.

Speerpunt

Leefomgeving aangepast aan het veranderende klimaat.

Wat willen we bereiken?

- Een leefomgeving die aangepast is aan het veranderende klimaat.

Wat gaan we daar voor doen?

We voeren het watertakenplan 2019-2023 uit (de opvolger van het gemeentelijk rioleringsplan) inclusief klimaatstresstest.

Hierdoor wordt duidelijk waar hoge temperaturen, droogte of overvloedig water binnen Berkelland de meeste impact hebben.

We voeren een bewustwordingscampagne voor inwoners en bedrijven over wat zij zelf kunnen doen aan gevolgen van de klimaatverandering.

We wijzen inwoners op de mogelijkheden om zelf een bijdrage te leveren, zoals zelf zorgen voor infiltratie en opslag van regenwater (afkoppelen hemelwater van het riool, minder verharding toepassen) en schaduwrijke bomen planten.

Speerpunt

Veilige en makkelijk berijdbare wegen en paden.

Wat willen we bereiken?

- Veilige en makkelijk berijdbare wegen en paden zowel in het buitengebied als in de kernen, die aantrekkelijk zijn voor inwoners en bezoekers.

Wat gaan we daar voor doen?

We onderhouden onze infrastructuur.

We werken volgens het door het college vastgestelde 'Wegbeheer gemeente Berkelland Beleidskeuzes en beheerkosten Update 2016-2020'. Het wegennet in Berkelland is divers. Voor de veiligheid is onderhoud noodzakelijk. Jaarlijks bepalen we op basis van inspecties welke wegen we dat jaar onderhouden of welke we gaan vervangen.

We investeren extra in onderhoud van wegen en paden in het buitengebied op basis van een plan van aanpak.

Het plan van aanpak is in 2019 opgesteld en geeft op basis van inspecties en prioriteiten vorm en inhoud aan het extra onderhoud.

We bepalen waar mogelijk samen met inwoners en ondernemers de (her)inrichting van onze wegen en paden.

We overleggen (in het kader van wijk- en kerngericht werken) bijvoorbeeld met inwoners en andere belanghebbenden of de wegfunctie en -inrichting nog past bij het gebruik en maken samen het ontwerp.

Speerpunt

Bereikbare woningen, bedrijven en voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

- Alle woningen, bedrijven en voorzieningen in Berkelland zijn voor iedereen bereikbaar, ook zonder eigen auto of ander eigen vervoer.

Wat gaan we daar voor doen?

Het wettelijke doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren.

De regionale uitvoeringsorganisatie ZOOV is ondergebracht in Winterswijk.
, Gerjan Teselink, Marijke van Haaren

Speerpunt

Hergebruik van grondstoffen (Van Afval Naar Grondstof).

Wat willen we bereiken?

- Huishoudelijk afval wordt op een duurzame wijze hergebruikt of verwerkt.
- In 2020 zamelen we niet meer dan 100 kilogram restafval per inwoner in en is de afvalscheiding meer dan 75%.
- Minder zwerfafval.

Wat gaan we daar voor doen?

We werken samen met onze inwoners het nieuwe grondstoffenplan uit in maatregelen die afvalbeperking en afvalscheiding (grondstofscheiding) bevorderen.

We voeren daartoe het Plan 'Van Afval Naar Grondstof 2018-2022' uit.

We nemen gerichte actie om zwerfafval terug te dringen op basis van de halfjaarlijkse monitor zwerfafval.

We weten waar zwerfafval het meest voorkomt en proberen met acties op maat het zwerfafval terug te dringen. Te denken valt aan extra afvalbakken (die geadopteerd worden door inwoners), extra hondenpoepbakken en gedragsbeïnvloeding en handhaving.

Onderzoek uitvoeren naar de wijzen waarop de afgesproken doelstellingen uit 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG) reikt kunnen worden inclusief financiële consequenties hiervan.

In dit onderzoek zoeken we naar antwoorden op de vraag met welke inzamelwijze de afgesproken VANG doelstellingen het beste gerealiseerd kunnen worden. In dit onderzoek worden ook de mogelijkheden van nascheiding betrokken en wordt in beeld gebracht welke financiële gevolgen de inzamelwijze hebben voor onze huishoudens.

Speerpunt

Gemeentelijke gebouwen en scholen.

Wat willen we bereiken?

- De gemeentelijke gebouwen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de gemeentelijke taken worden onderhouden en beheerd.
- We willen dat scholen kunnen beschikken over de passende toekomstbestendige huisvesting zodat zij in staat zijn om optimaal onderwijs te kunnen geven.

Wat gaan we daar voor doen?

We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente.

Zie ook de activiteit 'We maken een plan hoe we ons eigen vastgoed verduurzamen en in welk tempo' in het programma 'Actief met duurzaamheid en energie'.

We stoten gebouwen af die we niet zelf in gebruik hoeven te hebben.

Op basis van een aantal aspecten (zoals de verkoopbaarheid) bepalen we in welke volgorde we panden proberen af te stoten.

We investeren in passende toekomstbestendige huisvesting van scholen en houden rekening met o.a. demografische ontwikkelingen.

Zo stellen we in 2020 samen met de schoolbesturen een Integraal Huisvestingsplan (IHP) op.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Lasten						
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte	-33	-54	-54	-54	-54	-54
We werken samen met onze inwoners het nieuwe grondstoffenplan uit in maatregelen die afvalbeperking en afvalscheiding (grondstofscheiding) bevorderen	-2.535	-3.127	-2.711	-2.711	-2.711	-2.711
Onderwijs en huisvesting	-891	-782	-835	-835	-835	-835
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	-589	-703	-653	-653	-653	-653
We overleggen met inwoners over speelplekken	0	0	0	0	0	0
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	-425	-328	-339	-339	-339	-339
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	-2.148	-1.499	-1.502	-1.502	-1.502	-1.502
We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen	-1.850	-744	-904	-904	-904	-904
We onderhouden onze infrastructuur	-3.500	-2.985	-2.890	-2.890	-2.890	-2.890
We ondersteunen ontwikkeling van en waar nodig initiatieven uit wijken, buurten en kernen en ontwikkelen een financieel instrument dat hierbij helpt	0	-625	-625	-625	-625	0
We investeren extra in onderhoud van wegen en paden in het buitengebied op basis van een plan van aanpak	0	-500	-500	-500	-500	0
We investeren extra in verbetering van de kwaliteit van het groen(onderhoud)	0	-375	-375	-375	-375	0
We zaaien daar waar mogelijk bermen/terreinen in met kleurrijke zaadmengsels	-195	-189	-264	-189	-189	-189
Loonkosten van het programma Leefomgeving	-3.243	-5.086	-5.217	-5.217	-5.217	-5.217
Rente en afschrijving van het programma Leefomgeving	-5.587	-3.919	-3.711	-4.657	-4.509	-4.059
Totaal Lasten	-20.996	-20.916	-20.578	-21.450	-21.302	-19.352
Baten						
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte	42	54	54	54	54	54
We werken samen met onze inwoners het nieuwe grondstoffenplan uit in maatregelen die afvalbeperking en afvalscheiding (grondstofscheiding) bevorderen	3.523	4.039	2.650	3.650	3.650	3.650
Onderwijs en huisvesting	181	143	143	143	143	143
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	0	1	1	1	1	1
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	629	146	146	146	146	146
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	6.449	7.179	6.531	7.360	7.202	6.752
We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen	494	336	336	336	336	336

We onderhouden onze infrastructuur	248	205	205	205	205	205
Totaal Baten	11.567	12.102	10.066	11.894	11.737	11.287
Resultaat	-9.429	-8.814	-10.513	-9.555	-9.565	-8.065

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Rapportage groenbeheer	2009
Speelruimteplan	2007
Groenstructuurplan	
Speelruimtebeleid	2009

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving			
Hernieuwbare elektriciteit	%	Berkelland	2015	4,1	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.			
			2016	6,3					
			2017	5,2					
		Nederland	2015	11,8					
			2016	12,9					
			2017	16,9					
		Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	Berkelland	2015		245	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
					2016		252		
					2017		252		
Nederland	2015			200					
	2016			189					
	2017			174					

VITAAL PLATTELAND

Een vitaal en innovatief buitengebied

Wat speelt er?

- Het platteland is niet langer meer alleen van boeren, maar is gedeeld gebied met nieuwe inwoners en recreanten. Het platteland wordt multifunctioneel gebruikt. Dit levert spanning op, maakt het complexer maar biedt ook mooie kansen om ons platteland toekomstbestendig te maken.
- In de landbouw stoppen veel boeren, boerenbedrijven die er zijn worden vooral groter. Er vindt daarnaast ook verbreding van de landbouw plaats, doordat er meer natuur inclusieve landbouw, zorg, toerisme en energie als verdienmodellen worden toegevoegd.
- Het coulisselandschap is ons visitekaartje en krijgt een steeds belangrijkere plaats op het platteland. Wel staat het onder druk door schaalvergroting van de landbouw. Er is aandacht voor het behoud en versterking van het coulisselandschap als drager van ecologische en landschappelijke kwaliteit.
- Het grote aantal vrijkomende agrarische bebouwing vraagt om een grootschalige aanpak. Soms is sloop een optie, hierbij moet nagedacht worden over asbestverwijdering. Maar er is ook ruimte voor nieuwe economische dragers zoals start ups.
- Het platteland kent veel verenigingen, buurtschappen enzovoort, deze voorzieningen worden zelf georganiseerd. Wel staan ze onder druk, door onder meer ontgroening, vergrijzing en de veranderingen in de maatschappij.

Speerpunt

Toekomstgericht ondernemen in het buitengebied.

Wat willen we bereiken?

- Economisch sterke en duurzame landbouwbedrijven.
- Meer (nieuwe) verdienmodellen in het buitengebied.
- Het bestemmingsplan buitengebied is afgerond in 2020.
- Een toekomstbestendige landbouwstructuur.

Wat gaan we daar voor doen?

We ondersteunen boeren en andere initiatiefnemers bij vragen over duurzaamheid.

Uit de coachingsgesprekken is gebleken dat een groot deel van de ondervraagde boeren al bezig is met duurzaamheidsmaatregelen zoals zonnepanelen en warmtepompen. Ook zien we dat andere initiatiefnemers in het buitengebied bezig zijn met duurzaamheid. We ondersteunen boeren en andere initiatiefnemers in het buitengebied waar nodig met advies over duurzaamheidsmaatregelen.

We onderzoeken samen met de Wageningen Universiteit de mogelijkheden van nieuwe verdienmodellen, waaronder verticale landbouw.

We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied dat zoveel mogelijk ruimte biedt aan duurzame ontwikkelingen.

We organiseren netwerkbijeenkomsten, zoals de Berkellanddag, voor bewustwording en kennisdelen over verdienmodellen in het buitengebied.

- We organiseren naar aanleiding van de coachingsgesprekken meerdere klankbordavonden en bijeenkomsten om vraagstukken als kringlooplandbouw, bewust stoppen en het opzetten van een tweede tak te bespreken.

- We stimuleren het gebruik maken van mogelijkheden uit onder meer: het Energie Uitvoeringsprogramma; kennisnetwerken zoals 'Kringloopboeren'; Sloopbonusregeling.
- We bevorderen initiatieven zoals: Energie Marke Haarlose Veld (HOEduurzaam) voor onderzoek naar verbetering bodemstructuur door toepassen laagwaardige biomassa.

We faciliteren initiatieven van nieuwe ondernemers in het buitengebied, we maken hierbij gebruik van een rode loper aanpak.

We doorlopen een kavelruilproces om een betere landbouwstructuur te organiseren.

De vrijwillige kavelruil is integraal van opzet en hierdoor zullen we ook doelen op gebied van natuur, landschap, water, duurzaamheid en recreatie meenemen. Dus naast huiskavelvergroting en het toewerken naar minder veldkavels zal er ook grond geruild kunnen worden om bijvoorbeeld nieuwe natuur in te richten.

Speerpunt

Mooi Landschap.

Wat willen we bereiken?

- Minder gebouwen met leegstand door sloop of hergebruik.
- Een asbestvrij buitengebied.
- Een toegankelijk en beleefbaar landschap.
- De natuur is op kracht.
- Een sterke landschapsstructuur.

Wat gaan we daar voor doen?

We maken een plan van aanpak voor aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing.

We blijven ons vraaggestuurd inzetten voor asbestverwijdering en houden de ontwikkelingen hierover landelijk in de gaten.

We gaan aan de slag om knelpunten in bestaande wandel- en fietsroutes op te lossen.

We zetten samen met het Waterschap in op concrete plannen voor de beleefbaarheid van het stroomgebied van de Berkel tussen Borculo en Lochem.

We ondersteunen de mogelijkheid om een cursus gastheer van het landschap te volgen.

Voor meer informatie over ecologisch bermbeheer zie programma Fijn Leven.

Stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer.

We faciliteren initiatieven voor duurzaam natuur- en landschapsbeheer en aanleg, gericht op biodiversiteit. Betrokkenen zijn eigenaren, de Vereniging Agrarische Landschap Achterhoek en de lokale agrarische natuurbeheerverenigingen.

We stellen een biodiversiteitsplan op voor het buitengebied van Berkelland.

Speerpunt

Sociaal vitaal.

Wat willen we bereiken?

- Jong en oud ontmoeten elkaar.
- Oog voor financiële nood.
- Zo lang mogelijk thuis blijven wonen op het platteland.

Wat gaan we daar voor doen?

We ondersteunen initiatieven van inwoners uit de kleine kernen om de samenwerking tussen verenigingen te vergroten.

De Voormekaar teams hebben extra oog voor de situatie bij agrariërs en stoppers.

Voor meer informatie over maatregelen om onze inwoners zo lang mogelijk thuis te laten wonen zie programma Plezierig Wonen.

We ondersteunen initiatieven en projecten in het kader van Leader.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Lasten						
Initiatiefnemers van nieuwe activiteiten in het buitengebied helpen bij de ontwikkeling hiervan	-17	0	0	0	0	0
We maken een plan van aanpak voor aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing	0	-125	-391	0	0	-250
We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied	-3	0	0	0	0	0
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	-77	-71	-71	-71	-71	-71
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellanddag voor bewustwording en kennisdelen dover duurzame landbouw	-128	-43	-43	-43	-43	-43
We ondersteunen initiatieven van inwoners uit de kleine kernen om de samenwerking tussen verenigingen te vergroten	-244	-62	-123	-123	-123	-123
We maken een plan van aanpak voor een campagne en ontwikkelen instrumentarium om de asbestverwijdering te versnellen	0	-250	-250	-250	-250	0
Rente en afschrijving van het programma Plattelandsontwikkeling	0	-4	-1	-1	-1	-1
Bevorderen van het indienen van LEADERprojecten	-97	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	-566	-555	-879	-488	-488	-488
Baten						
We maken een plan van aanpak voor aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing	0	0	0	0	0	0
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	0	0	0	0	0	0
We ondersteunen initiatieven van inwoners uit de kleine kernen om de samenwerking tussen verenigingen te vergroten	0	29	29	29	29	29
Totaal Baten	0	29	29	29	29	29
Resultaat	-566	-526	-849	-459	-459	-459

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Plan van Aanpak bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016	2015
Uitgangspuntennotitie bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016	2016
Beleidsregel kleinschalige horeca in het buitengebied	2014
Structuurvisie 2025	2010
Regeling Landschap	2015
Uitvoeringsagenda 2.0 Achterhoek 2020	2016
Voorontwerp Bestemmingsplan buitengebied 2016	in procedure
Structuurvisie bovenplanse sloop-bonus regeling	2017
Beleidsregels Ruimtelijke ordening en duurzame energie	2017

ZORG VOOR WIE DAT NODIG HEEFT

Samen denken, samen doen

Wat speelt er?

- Het uitvoeringsprogramma 'Samen denken, Samen doen' is in 2018 gestart. Samen met maatschappelijke partners en inwoners werken wij aan ontwikkeling en vernieuwing van vraagstukken binnen het sociaal domein. Daarbij ligt het accent op preventie, vroegsignalering en transformatie. In 2020 voeren we een evaluatie uit van het uitvoeringsprogramma.
- Het is van groot belang dat wij het eigen initiatief en de eigen verantwoordelijkheid van inwoners stimuleren binnen het beschikbare budget. We ondersteunen inwoners zelfredzaam en samen redzaam te zijn en te blijven, ook als zij zichzelf en samen met hun netwerk niet weten te redden. Wij stimuleren verbindingen met aanpalende beleidsterreinen zoals sport, gezondheid, cultuur en onderwijs, om zo veel mogelijk te voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op specialistische zorg. Wij richten ons op preventieve activiteiten die werken.
- Daar waar de vraag naar professionele zorg groter wordt, groeit veelal ook het aantal mantelzorgers dat zorgdraagt voor een naaste. Hoewel de zorg vaak met liefde wordt gedaan, kan mantelzorg ook ervaren worden als een last. Erkenning en ondersteuning zijn nodig om deze last draaglijk te houden.
- Het aantal nieuwkomers is afgelopen jaren fors toegenomen. Integratievraagstukken spelen onder andere op het gebied van taal – en in het verlengde daarvan – onderwijs en werk. Om hier zorgvuldig en daadkrachtig mee om te gaan, wordt nauw met betrokken netwerkpartners (zoals Voormekaar teams, zorgaanbieders, vrijwilligersorganisaties, scholen, Werkgevers ServicePunt, vluchtelingenwerk en de Sociale Dienst Oost Achterhoek) samengewerkt.
- In Berkelland neemt de vraag naar individuele maatwerkvoorzieningen toe. Inwoners worden ouder, leven langer en maken daardoor een langere periode gebruik van voorzieningen. Het tekort aan zorgprofessionals wordt groter. Daarnaast is er sprake van ontgroening; het aantal jeugdigen wordt kleiner. Naast het aantal vragen, neemt ook de complexiteit van de vraag toe. We zien dat het een uitdaging is om meer gebruik te maken van algemene voorzieningen om te voorkomen dat er snel naar een (duurdere) maatwerkvoorziening wordt verwezen.
- Grip op de financiën is een rode draad voor dit programma. De kosten voor de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Deze kostenstijging is er met name in de individuele maatwerkvoorziening. Elke bestaande maatwerkvoorziening kost na verloop van tijd steeds meer, zowel op volume als tarief. Deze stijgende lijn wordt – waar mogelijk – afgebogen met behoud van ondersteuning. Met inwoners en netwerkpartners onderzoeken we alternatieven en starten we experimenten. Sturen op de financiën in het sociaal domein is een noodzakelijke voorwaarde om de nodige zorg te kunnen blijven leveren.

Speerpunt

Zorg zoveel mogelijk voorkomen.

Wat willen we bereiken?

- Zorg moet in de toekomst beschikbaar blijven voor wie dat nodig heeft. We stimuleren gezondheid en willen eenzaamheid voorkomen.
- Een lagere en lichtere zorgvraag doordat preventieprogramma's tijdig en effectief worden gestart.
- Een omslag in het denken en handelen.

Wat gaan we daar voor doen?

Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo - zorg in natura).

Voorbeelden hiervan zijn: Ondersteuning Thuis, huishoudelijke hulp en begeleiding, woonvoorzieningen en vervoersvoorzieningen. In 2020 wordt de invoering van het Wmo-abonnementstarief definitief vastgesteld. Dit betekent dat we rekening moeten houden met een stijgend aantal Wmo-aanvragen.

Wij bieden onze inwoners de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om maatschappelijke ondersteuning zelf in te kopen (Wmo pgb)

De gemeente is op grond van de wet verplicht om inwoners de keuze te bieden om zorg en ondersteuning zelf in te kopen.

Wanneer een inwoner een wens heeft voor ondersteuning of begeleiding kijken we eerst wat deze inwoner zelf kan. Daarnaast organiseren we meer algemene voorzieningen als steunpunt in de kern/wijk.

Met de Voormekaar teams continueren we een doorontwikkeling met als doel kwalitatief hogere en efficiëntere dienstverlening.

We stimuleren nieuwe vormen van ondersteuning, hulp en zorg. Vernieuwingen proberen wij kleinschalig uit en stellen deze bij in nauwe samenwerking met direct betrokkenen. Dit doen we in een experimentele aanpak met minder regels.

Met het uitvoeringsprogramma geven we een impuls aan nieuwe initiatieven. Deze evalueren we in 2020 op resultaat en op de bijdrage aan onze visie om zo te bepalen welke plannen worden gecontinueerd.

We richten ons op preventie, waarbij we zoveel mogelijk samenwerken met voorliggende voorzieningen en de zorgverzekering. In 2020 willen we een regionaal preventieakkoord opstellen, waarin de krachten regionaal gebundeld worden.

Vanaf 2020 gaat de wet op Verplichte GGZ van kracht. De implementatie van de wet komt tot uiting in regionale afspraken, zoals de inzet van een 24-uurs meld- en adviespunt voor vragen over personen met verward gedrag. Daarnaast geven we lokaal invulling aan de nieuwe taken.

We zorgen dat de hulp voor inwoners toegankelijk en duidelijk is. Dat doen we onder andere door een begrijpelijke verordening Sociaal Domein op te stellen.

Speerpunt

De jeugd ontwikkelt zich positief.

Wat willen we bereiken?

- Jongeren ontwikkelen zich op positieve wijze. Zo nodig ontvangen zij passende ondersteuning.

Wat gaan we daar voor doen?

Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet - zorg in natura).

Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet – pgb).

We organiseren algemene voorzieningen en preventieve activiteiten voor jeugd en/of hun ouders/verzorgers.

We continueren en bestendigen de inzet van de POH jeugd bij de huisarts, het jongerenwerk (Jimmy's) en Homestart. We investeren in de activiteiten vanuit het PreventiePlatform Jeugd (PPJ), een subregionale samenwerking van vier gemeenten en partners op het terrein van opvoeden en opgroeien.

Speerpunt

Iedereen doet mee in Berkelland.

Wat willen we bereiken?

- Iedereen kan (zo veel en zo lang mogelijk) meedoen in Berkelland.
- Inwoners zijn zo zelfredzaam als mogelijk en nemen deel en dragen zo mogelijk bij aan de samenleving.

Wat gaan we daar voor doen?

We bieden ruimte aan inwoners en professionals om in te zetten op innovatieve oplossingen voor een gezonde leefstijl. Voorbeeldinitiatieven van buurten, scholen en verenigingen krijgen extra aandacht.

Wij verbeteren de toegang tot onze regelingen die zich richten op meedoen aan de samenleving, vroegsignalering van schulden en schuldhulpverlening.

Het tijdig signaleren van betalingsachterstanden via vroegsignalering kan problematische schulden voorkomen. Wij geven uitvoering aan de methodiek van 'Vroeg Eropaf'.

Een overzichtelijke ketenaanpak leidt tot een betere dienstverlening voor onze inwoners. Wij optimaliseren de samenwerking met onze partners in de schuldhulpverlening.

Meedoen komt het best tot zijn recht door deelname aan de samenleving. Bij voorkeur door betaald werk. Wij optimaliseren de dienstverlening die door de gemeenschappelijke regeling SDOA wordt uitgevoerd en moet leiden tot (on)betaald werk van onze inwoners.

, Marijke van Haaren

We geven samen invulling aan de Lokaal Inclusie Agenda.

In een inclusieve samenleving kunnen mensen met een beperking precies dezelfde dingen doen als mensen zonder een beperking. Wij evalueren de Lokaal Inclusie Agenda Berkelland en stellen een plan van aanpak op voor de komende jaren.

Speerpunt

Nieuwkomers burgeren in.

Wat willen we bereiken?

- Nieuwkomers hebben uitzicht op een zinvol bestaan en kunnen meedoen in Berkelland.
- Eén doorgaande lijn met perspectief op wonen, onderwijs en werk.

Wat gaan we daar voor doen?

Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering

De nieuwe wet op inburgering gaat op 1 januari 2021 in. We richten ons op een goede implementatie van nieuwe taken en inbedding in de lokale structuur. We doen dit o.a. door uitvoering van onze pilot 'powervrouwen', die door het Rijk is geselecteerd voor het landelijk pilotprogramma.

Speerpunt

Voldoende en krachtige vrijwilligers en mantelzorgers die worden gesteund waar het nodig is.

Wat willen we bereiken?

- We benutten, ondersteunen en coördineren de inzet van mensen die in Berkelland maatschappelijk betrokken en actief zijn.

Wat gaan we daar voor doen?

Wij realiseren een steunpunt voor mantelzorgers waar informatie, advies en ondersteuning samen komen.

Het gedachtegoed van een Knooppunt Mantelzorg draagt bij aan bewustwording en bekendheid van mantelzorg, ontlast de mantelzorger en versterkt het (bestaande) netwerk van formele en informele zorg.

Wij realiseren een vrijwilligerspunt Berkelland waar vraag en aanbod elkaar bereiken.

Het Platform Vrijwilligers is van en voor vrijwilligers(organisaties). Samen vormen zij een netwerk waar vraag en aanbod beter op elkaar afgestemd worden en kennis en kunde aan elkaar verbonden worden. Daarnaast kan het Platform Vrijwilligers een rol spelen in het meer laten meedoen van mensen die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt.

Wat mag het kosten?

Binnen dit programma heeft een verschuiving tussen activiteiten plaats gevonden. Dit komt omdat we een aantal van de budgetten beter vinden passen bij deze activiteiten. Onder de activiteit We stimuleren nieuwe vormen... is het budget uit Samen investeren in Berkelland opgenomen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Lasten						
Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren	-46	-76	0	0	0	0
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen	-1.943	-1.434	-2.297	-1.904	-1.904	-1.904
Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet pgb)	-388	-410	-410	-410	-410	-410
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo-zorg in natura)	-10.397	-9.884	-11.157	-11.157	-11.157	-11.157
Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet- zorg in natura)	-9.717	-10.232	-9.094	-8.303	-7.502	-6.627
We stimuleren het gebruik van technologische innovatie bij zorgaanbieders en inwoners	0	0	0	0	0	0
Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering	-224	-30	-415	-415	-415	-415
Loonkosten van het programma Decentralisaties en transities	-3.811	-3.694	-3.789	-3.789	-3.789	-3.789
Rente en afschrijving van het programma Decentralisaties en transities	0	0	-3	-3	-3	-3
Totaal Lasten	-26.525	-25.760	-27.165	-25.980	-25.180	-24.305
Baten						
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen	10	2	2	2	2	2
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo-zorg in natura)	651	445	120	120	120	120
Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet- zorg in natura)	123	0	0	0	0	0
Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering	33	30	30	30	30	30
Totaal Baten	818	477	152	152	152	152
Resultaat	-25.707	-25.284	-27.013	-25.829	-25.029	-24.154

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Visienota 'Meedoen naar vermogen'	2013
Beleidskader Participatiewet	2014
Koersdocument Doorontwikkeling Voormekaar	2016
Beleidskader volksgezondheid 2017-2020 'Positieve gezondheid en preventie'	2017
Regiovisie Opvang en Bescherming in de Achterhoek	2018
Beleidskader Samen Denken Samen Doen	2018
Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein 2018-2020	2018

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	aantal per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	Berkelland	2016	82,6	Bureau Halt	Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar.
			2017	83		
			2018	92		
		Nederland	2016	137,4		
			2017	131		
			2018	119		
Jongeren met delict voor rechter	%	Berkelland	2015	1,47	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
			2015	1,45		
		Nederland	2015	1,45		
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	Berkelland	2016	47	CBS - Monitor Sociaal Domein Wmo	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
			2017	44		
			2018	47		
		Nederland	2016	62		
			2017	57		
			2018	60		
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	Berkelland	2016	9,1	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
			2017	8,2		
			2018	8,8		
		Nederland	2016	10,7		
			2017	9,7		
			2018	10,4		
Jongeren met jeugdreclassering	%	Berkelland	2016	0,3	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
			2017	0,3		
			2018	0,3		
		Nederland	2016	0,5		
			2017	0,4		
			2018	0,3		
Jongeren met jeugdbescherming	%	Berkelland	2016	1	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
			2017	0,8		
			2018	0,9		
		Nederland	2016	1,2		
			2017	1		
			2018	1,1		
Demografische druk	%	Berkelland	2017	81,8	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

	2018	82,8
	2019	83,9
<hr/>		
Nederland	2017	69
	2018	69,6
	2019	69,8
<hr/>		

WERKEN EN ONDERNEMEN IN EEN STERKE REGIO

Een warm welkom voor werk

Wat speelt er?

- In Berkelland is het goed werken en ondernemen. Dat is echter geen vanzelfsprekendheid en vraagt permanente aandacht. Zo maakt de nieuwe N18 het nog aantrekkelijker om te ondernemen en te werken in Berkelland.
- Regionaal slaat de Achterhoek de handen ineen om zijn aantrekkelijkheid voor ondernemers en potentiële werknemers te vergroten. De Achterhoek profileert zich als smarthub Achterhoek (www.smarthub.nl) met kansen voor de Achterhoekse smart industry. Dit biedt niet alleen kansen voor de (hightech) maakindustrie, maar ook voor sectoren als agro/food, zorg en vrijetijdseconomie.
- De economische vooruitzichten zijn nog steeds goed. In verschillende sectoren is de vraag naar goedgeschoolde medewerkers zo groot dat het soms niet meer lukt om vacatures te vervullen. Toch staan er ook nog mensen aan de zijlijn zonder werk. Dat maakt extra inzet en creatief samenwerken van alle betrokken partijen noodzakelijk. De juiste mensen op de juiste plek en werk voor iedereen! Ook voor mensen die hierbij een extra steuntje nodig hebben.

Speerpunt

Promotie van Berkelland (en de Achterhoek).

Wat willen we bereiken?

- Promotie van Berkelland: waar je je snel thuis voelt, met fijne, gastvrije mensen, waar het prettig wonen, recreëren en werken is.

Wat gaan we daar voor doen?

Plan maken en uitvoeren waarbij duidelijk is wat de strategie is, hoe promotie effectief kan worden ingezet en welke doelgroepen we daarmee bereiken.

Speerpunt

Goed vestigingsklimaat voor ondernemers.

Wat willen we bereiken?

- Een aantrekkelijk, toekomstbestendig vestigingsklimaat in Berkelland en de regio.

Wat gaan we daar voor doen?

We willen een goede en veilige wegverbinding tussen bedrijventerrein 'De Laarberg' en de snelweg A1.

Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden. We willen op basis van goede analyse en normtijden kunnen lobbyen (bij buurgemeenten en provincie) voor realisering/verbetering van deze verbinding.

We creëren voldoende fysieke ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe of bestaande ondernemers.

We zetten in op voldoende en kwalitatief goede bedrijventerreinen voor Berkelland, onder andere via het Regionaal Programma Werklocaties.

We voeren de nieuwe economische agenda 2020-2024 uit.

We denken snel en actief mee met ondernemers. (We leggen de rode loper uit.)

Bijvoorbeeld bij ondernemers die willen uitbreiden of zich nieuw willen vestigen. We scheppen randvoorwaarden zodat zij zich welkom voelen en 'direct' weten wat de mogelijkheden (bedrijvenatlas) zijn en tot vestiging of uitbreiding kunnen overgaan.

We zetten in op meer samenwerking met Duitsland, om kansen voor ondernemers en inwoners te benutten.

Zo organiseren we in 2020 een euregionale ondernemersbijeenkomst op bedrijventerrein Laarberg en zetten we actief in op economische en recreatieve ontwikkelingen via het Grenzhoppers netwerk.

Speerpunt

Vitale winkelcentra.

Wat willen we bereiken?

- Concentratie van winkels in het kernwinkelgebied.
- Toekomstbestendige centra met aantrekkingskracht.

Wat gaan we daar voor doen?

Samen met inwoners, ondernemers en organisaties via zogenaamde taskforces voor elke kern (en centrum), gaan we aan de slag met de revitalisering van de centra.

Hiervoor zijn de ontwikkelagenda's, die samen met inwoners en ondernemers in de kern zijn gemaakt, leidend.

We blijven inzetten op compacte centra waarin het fijn verblijven is, onder andere door het creëren van groen/blauwe parels (zie ook programma 'Fijn leven').

Er is blijvende aandacht voor de aantrekkelijkheid van de centra in de vier grote kernen. De revitalisering van het centrum van Eibergen is in 2017 gestart. Voor Borculo bereiden we de tweede fase voor. In Neede zijn we aan de slag met de pilot Oude straat. Voor wat betreft Ruurlo houden we een vinger aan de pols.

We spelen in op ontwikkelingen en kansen die voorbij komen, bijvoorbeeld Museum More en de ontwikkeling van de Hambroekplas, en maken waar mogelijk verbindingen met de centra.

We sluiten aan op 'natuurlijke' momenten van verandering.

Bijvoorbeeld wanneer een ondernemer wil verhuizen naar een plek die voor alle betrokkenen beter is. We proberen op die momenten net die ondersteuning te geven, zodat deze en mogelijke aansluitende veranderingen doorzetten.

Faciliteren van het ondernemersfonds.

Het ondernemersfonds is door de ondernemers zelf in het leven geroepen. Ondernemers willen met eigen middelen hun gezamenlijke slagkracht vergroten. Het fonds wordt gefaciliteerd door de gemeente Berkelland, want het wordt gevuld met gelden die geïnd worden via het gemeentelijke instrument 'reclamebelasting'. Zo wordt voorkomen dat zogenaamde 'freeriders' meeliften op de inspanningen en investeringen van de rest.

Speerpunt

Iedereen doet mee met werk, betaald of onbetaald.

Wat willen we bereiken?

- Iedereen kan aan het werk, betaald of onbetaald.

Wat gaan we daar voor doen?

Samen met SDOA en onderwijs laten we het aanbod van werkzoekenden beter aansluiten op de vraag.

Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)

De gemeente maakt hierbij gebruik van het Werkgevers ServicePunt Achterhoek (Oost) bij de Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA). Voor de brede doelgroep van werkzoekenden benaderen we rechtstreeks de ondernemers en maatschappelijke organisaties om werkplekken te vinden voor (kwetsbare) mensen.

We gaan meer inzetten op ‘social return’: beter gebruik maken van de mogelijkheden om bij aanbestedingen bedrijven en organisaties een sociale bijdrage te laten leveren.

Social Return On Investment (SROI) is het stellen van sociale voorwaarden bij aanbestedingen met als doel werkgelegenheid te bevorderen en/of doelgroepen met afstand tot de arbeidsmarkt (zoals werklozen, werkzoekenden, SW gerechtigden, Wajong gerechtigden, arbeidsgehandicapten, schoolverlaters van Vso en praktijkonderwijs en leerlingen/stagiaires) aan een werkplek te helpen. Voor SROI is maatwerk nodig en is gericht op een duurzaam effect. De invullingen van SROI zijn divers: leerwerkbanen, stages, werkervaringsplekken, inkoopopdrachten bij WSW, etc. In 2019 heeft bij één regionale aanbesteding waarin 80 zorgaanbieders een social return verplichting hadden, geleid tot 145 nieuwe mogelijkheden voor de doelgroep. Wij werken daarom regionaal aan uniform beleid en uitvoeringsproces voor social return met het doel om meer arbeidsmogelijkheden te creëren voor personen die graag aan het werk willen.

We maken duurzame verbindingen met ondernemers en organisaties gericht op de inzet van kwetsbare medewerkers onder de Participatiewet.

We zoeken onder andere samen met andere partijen naar werkplekken liefst in de eigen woonomgeving voor medewerkers van Werkbaan Oost. We kijken naar wat werkt en wat niet. We blijven onverminderd zoeken naar mogelijkheden.

Voor de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt zorgen we voor een doorgaande ontwikkellijn, waarin zij integraal ondersteund worden.

Ontschootten van regelingen stimuleert de ontwikkeling van de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt maximaal. Onze ideeën hebben wij neergelegd in de visie doorgaande ontwikkellijn. We onderzoeken op welke manier we optimaal uitvoering kunnen geven aan de visie. Daarnaast onderzoeken we op welke wijze de gemeenschappelijke regeling SDOA nog meer kan aansluiten in het brede sociaal domein, zodat onze inwoners zo integraal mogelijk ondersteund kunnen worden. Daarbij zoeken we aansluiting bij het Platform Vrijwilligers. We organiseren beschut werken op grond van de Participatiewet, zodat personen in een beschutte omgeving, onder aangepaste omstandigheden, toch mogelijkheden hebben tot arbeidsparticipatie.

Speerpunt

Goed onderwijs dat aansluit op de lokale en regionale arbeidsmarkt.

Wat willen we bereiken?

- Betere doorstroming naar werk zowel vanuit onderwijs als vanuit een (jeugd) werkloosheidssituatie.

Wat gaan we daar voor doen?

Bewaken dat er een goed onderwijs is dat aansluit op lokale en regionale arbeidsmarkt.

Dit doen we onder andere via onze deelname aan Platform BV Berkelland, werkgroep werkgelegenheid, bedrijf en school (PO, VO, MBO, HBO, WO).

Promoten van technische beroepen.

Binnen Berkelland en de regio is er nu en in de toekomst veel vraag naar mensen met een technische opleiding of achtergrond. Dit past ook bij Berkelland als onderdeel van de smarthub regio. We werken bijvoorbeeld mee aan het Technieklokaal, de Techniekdag, en de Open bedrijvendag.

Speerpunt

Vrijtijdsaanbod het hele jaar door.

Wat willen we bereiken?

- Het kwaliteitsniveau van het vrijetijdsaanbod in Berkelland is verbeterd.

Wat gaan we daar voor doen?

We ondersteunen (lokale en regionale) projecten onder andere voor productontwikkeling op het gebied van verblijfs- en dagrecreatie.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Lasten						
Plan maken en uitvoeren waarbij duidelijk is wat de strategie is, hoe promotie effectief kan worden ingezet en welke doelgroepen we daarmee bereiken	0	-35	-35	-35	-35	-35
Samen met inwoners, ondernemers en organisaties via zogenaamde taskforces voor elke kern (en centrum) gaan we aan de slag met de revitalisering van de centra	0	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	0
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	-11	-11	-11	-11	-11	-11
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	-28	-21	-21	-21	-21	-21
Faciliteren van een ondernemersfonds	-174	-185	-185	-185	-185	-185
Profileren en stimuleren van de maakindustrie (en andere sectoren) via Smart Industry	0	-20	-20	-20	-20	-20
Samenwerken met Duitsland.	0	-12	-12	-12	-12	-12
Stimuleren van onderzoek en ontwikkeling duurzame energie	0	-20	0	0	0	0
Stimuleren van ontwikkelingen van bestaande en nieuwe bedrijven.	-60	-30	-50	-50	-50	-50
Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	-13.479	-15.933	-15.929	-15.929	-15.929	-15.929
We ondersteunen (lokale en regionale) producten en productontwikkeling voor verblijfs- en dagrecreatie	-192	-249	-249	-249	-249	-249
We stimuleren de ontwikkeling van duurzame en innovatieve bedrijventerreinen in samenwerking met ondernemers (in navolging op de pilot Ruurlo)	-503	-390	-390	-390	-390	-390
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	-873	-734	-968	-968	-968	-968
Loonkosten van het programma Economie en werkgelegenheid	-7.776	-8.055	-7.265	-7.265	-7.265	-7.265
Rente en afschrijving van het programma Economie en werkgelegenheid	-1.598	-1.265	-1.391	-1.391	-1.391	-1.391
Totaal Lasten	-24.695	-27.961	-27.527	-27.527	-27.527	-26.527
Baten						
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	0	0	0	0	0	0
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	59	54	54	54	54	54
Faciliteren van een ondernemersfonds	164	170	170	170	170	170
Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	8.616	8.560	8.560	8.560	8.560	8.560
We ondersteunen (lokale en regionale) producten en productontwikkeling voor verblijfs- en dagrecreatie	0	2	2	2	2	2
We stimuleren de ontwikkeling van duurzame en innovatieve bedrijventerreinen in samenwerking met ondernemers (in navolging op de pilot Ruurlo)	180	501	501	501	501	501
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	1.916	1.563	1.527	1.505	1.464	1.464

Loonkosten van het programma Economie en werkgelegenheid	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	10.936	10.850	10.814	10.792	10.751	10.751
Resultaat	-13.759	-17.111	-16.712	-16.734	-16.775	-15.775

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Economische Agenda 2016-2020	2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving
Relatief verzuim	per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar	Berkelland	2016	12,36	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar.
			2017	14,93		
			2018	18,77		
		Nederland	2016	26,88		
			2017	26,58		
			2018	23,28		
Absoluut verzuim	per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar	Berkelland	2016	0,98	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar.
			2017	0,59		
			2018	0,59		
		Nederland	2016	2,01		
			2017	1,82		
			2018	1,82		
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	Berkelland	2016	0,7	DUO- Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
			2018	1,1		
		Nederland	2016	1,7		
			2018	1,9		
Banen	per 1.000 inwoners 15-64jr	Berkelland	2016	598,3	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
			2017	612,2		
			2018	617,1		
		Nederland	2016	744		
			2017	758,2		
			2018	774		
Vestigingen	per 1.000 inwoners 15-64jr	Berkelland	2016	142	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
			2017	143,7		
			2018	149,4		
		Nederland	2016	134		
			2017	139,7		
			2018	145,9		
Netto arbeidsparticipatie	%	Berkelland	2016	65,3	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
			2017	66,6		
			2018	67,5		
		Nederland	2016	65,8		
			2017	66,7		
			2018	67,8		

Functiemenging	%	Berkelland	2016	45,9	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
			2017	46,1		
			2018	46		
		Nederland	2016	52,1		
			2017	52,4		
			2018	52,8		
Bijstandsuitkeringen	per 1.000 inwoners 18jr eo	Berkelland	2016	20,5	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.
			2017	21,9		
			2018	20,2		
		Nederland	2016	41,3		
			2017	41,1		
			2018	39		
Aantal re-integratievoorzieningen	per 1.000 inwoners 15-65jr	Berkelland	2016	39,9	CBS - Participatie Wet	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
			2017	45,3		
			2018	45,4		
		Nederland	2016	25,5		
			2017	29		
			2018	30,5		
% Jeugd werkloosheid	%	Berkelland	2015	0,85	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)
		Nederland	2015	1,52		
Kinderen in uitkeringsgezin	%	Berkelland	2015	2,91	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
		Nederland	2015	6,58		

ACTIEF MET DUURZAAMHEID EN ENERGIE

Alle hens aan dek!

Wat speelt er?

- Om de doelstelling 'Berkelland energieneutraal' in 2030 te halen, moeten er nog veel (extra) stappen worden gezet. Ook op het gebied van duurzaamheid: de manier waarop we in de toekomst willen wonen, leven en werken met zorg voor onze aarde. Dit betekent voor ons als gemeente een actievere rol; nog meer aanjagen en stimuleren dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties investeren in duurzaamheid en energie.
- We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen met de energietransitie (voorkomen 'energiearmoede').
- We vragen veel van inwoners en ondernemers als het gaat om duurzaamheid en energietransitie. Als gemeente moeten we daarin het goede voorbeeld geven.
- We worden bij deze opgave geholpen door de afspraken die gemaakt zijn (en nog worden gemaakt) in het kader van het Nationaal Klimaat Akkoord en de Regionale Energie-Strategie.
- We hebben tot 2050 om onze woningvoorraad te verduurzamen. Voor het aardgasvrij maken van wijken moeten we in 2021 een transitievisie met tijdpad vastleggen. Zo weten inwoners wanneer ze aan de beurt komen.
- Mei 2019 heeft de gemeenteraad een nieuw Energie Uitvoeringsprogramma (EUP) 2019-2022 vastgesteld.

Speerpunt

40% energieneutraal in 2022 en in de kopgroep van de Achterhoek.

Wat willen we bereiken?

- Er wordt geïnvesteerd in duurzaamheid en energie.
- Opwekinstallaties zijn ingepast in het landschap.
- Inwoners en ondernemers zijn betrokken en profiteren mee.
- Een helder en soepel begeleidingsproces voor energie-initiatieven.
- De randvoorwaarden op orde om energieneutraal in 2030 te zijn.

Wat gaan we daar voor doen?

We gaan door met 'Achterhoek Bespaart' en de SVn duurzaamheidslening.

Met deze regelingen stimuleren we particulieren om te investeren in (meervoudige) besparingsmaatregelen. 'Stapelen' met de landelijke subsidieregeling voor isolatie is mogelijk.

We doen mee met de Achterhoekse pilot gebouwgebonden financiering.

We hebben van de rijksoverheid en de VNG geld gekregen voor het uitwerken van een oplossing voor inwoners met een kleine beurs.

We doen onderzoek naar een subsidieregeling asbestdakbeschot en dakisolatie.

Woningcorporatie ProWonen is trekker. Doel is om het verwijderen van asbestdakbeschot te combineren met dakisolatie, zodanig dat huiseigenaren mee kunnen doen.

We blijven meedoen met en versterken de dienstverlening van het Achterhoekse energieloket.

Het energieloket heeft de opdracht om te adviseren, interesse te wekken bij inwoners voor energiebesparing of opwekmogelijkheden en buurtinitiatieven te stimuleren.

We controleren met steekproeven de getroffen maatregelen.

We voerden tot nu toe alleen een administratieve controle uit omdat er weinig aanleiding is om misbruik te veronderstellen. Met een kleine steekproef (3%) checken we of dat zo is.

We faciliteren Energie-initiatieven op basis van de beleidsuitgangspunten RODE (Ruimtelijke Ordening en Duurzame energie).

Het RODE-beleid draagt bij aan het realiseren van grootschalige opwekinitiatieven, landschappelijk ingepast en met (financiële) participatie van omwonenden.

We werken met andere overheden aan de regionale energiestrategie (RES).

Het ontwerp van de RES moet in juni 2020 klaar zijn. Het RES biedt inzicht in de (aanvullende) taakstelling op het gebied van de energietransitie voor onze gemeente en bevat basisinformatie voor de op te stellen transitievisie warmte.

We bieden DOE scans aan voor het MKB.

Met een DOE-scan krijgt een bedrijf zicht op de maatregelen die getroffen kunnen worden om het bedrijf te verduurzamen.

We zorgen ervoor dat de Omgevingsdienst bedrijven controleert (EML controles).

Bedrijven zijn verplicht energiemaatregelen te nemen die binnen 5 jaar terug te verdienen zijn. De Omgevingsdienst Achterhoek controleert in 2019 en 2020 110 bedrijven hierop.

We stimuleren technische innovaties.

Doel is om te stimuleren dat nieuwe technieken worden toegepast in Berkelland. We onderzoeken of er behoefte is aan een bepaalde rol van de gemeente.

We bedenken oplossingen voor de door het bedrijfsleven ervaren drempels voor de energietransitie.

In 2019 hebben we onderzoek gedaan naar de ervaren drempels.

We doen mee met het project 'Zonnige bedrijven in de Achterhoek'.

Doel is meer zonne-energie op grote daken (> 500 m²). De actie is medio 2018 gestart.

We stimuleren het gezamenlijk optrekken van bedrijven bij de energietransitie.

Hierbij sluiten we aan bij het programma Werken en ondernemen in een sterke regio en het provinciale beleid voor de Toekomstbestendige bedrijventerreinen.

We gaan door met de subsidieregeling maatschappelijke initiatieven.

De beschikbare SVn stimuleringslening en de subsidieregeling worden nog weinig gebruikt. We gaan deze actief promoten.

We promoten DOE-scans bij maatschappelijke organisaties.

Daarmee krijgen zij inzicht in energiebesparingsmogelijkheden. Wij verwachten dat daarmee investeringen worden gestimuleerd.

We zorgen voor communicatie en bewustwording.

We monitoren de voortgang van onze energiedoelstelling.

Speerpunt

Van het aardgas af.

Wat willen we bereiken?

- Een transitievisie warmte in 2021.
- Een concreet warmteplan voor minimaal 1 wijk (pilot).

Wat gaan we daar voor doen?

We inventariseren de huidige stand van zaken van het gasnet, de warmtevraag, het warmte-aanbod, de plannings van beheer en onderhoud.

Deze inventarisatie is nodig voor het stellen van prioriteiten bij de wijkaanpak, de transitievisie warmte.

We maken een plan van aanpak om te komen tot een transitievisie warmte.

Er is nog veel onduidelijk over de inhoud van een transitievisie warmte. Het ministerie en de VNG komen met een leidraad in 2020. Het plan van aanpak hebben we nodig om ervoor te zorgen dat we op tijd de transitievisie warmte hebben vastgesteld.

Speerpunt

Gemeente als voorbeeld.

Wat willen we bereiken?

- De gemeente geeft het goede voorbeeld in duurzaam denken en doen en met gezond verstand.

Wat gaan we daar voor doen?

We ontwikkelen een eigen gemeentelijk initiatief voor grootschalige en lokale energieopwek (Motie M19-08).

De gemeenteraad heeft het college gevraagd om een concreet uitgewerkt plan inclusief investeringsvoorstel te maken voor een eigen initiatief voor grootschalige lokale en duurzame energieopwek.

We doen een innovatief circulair/duurzaam aanbestedingstraject om van te leren.

Hierbij gebruiken we de expertise van de Cirkelstad Regio Achterhoek.

We verduurzamen ons eigen vastgoed.

Hoe en in welk tempo we ons vastgoed verduurzamen staat in het eind 2019 vastgestelde plan.

Wij voeren de reductiemaatregelen uit van de CO2 prestatieladder.

In 2020 geven we prioriteit aan: het inzichtelijk maken van de duurzaamheid van gedeclareerde reiskosten, de verduurzaming van gemeentelijke materieel en ingekochte brandstoffen en verduurzaming inkoopbeleid.

Wij monitoren onze organisatie/bedrijfsvoering met de CO2 prestatieladder.

Voor het behouden van ons in 2019 behaalde certificaat voor niveau 3 (van5) rapporteren wij schriftelijk onze voortgang bij onze certificerende instelling medio 2020 en krijgen we een reguliere controle eind 2020.

We onderzoeken de mogelijkheden en behoefte aan laadpalen in de centrumgebieden.

Naarmate er meer elektrische voertuigen komen, moeten er meer oplaadmogelijkheden komen in de openbare ruimte. Het onderzoek doen we in overleg met ondernemers en de uitkomsten ervan nemen we mee in de centrumplannen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Lasten						
40% energieneutraal	0	0	-618	-651	-545	0
Transitie visie warmte	0	0	-50	-50	-50	0
Loonkosten van het programma Actief met duurzaamheid en energie	-406	-295	-302	-302	-302	-302
Gemeente als voorbeeld	-88	-1.758	-1.341	-1.341	-1.341	-8
Rente en afschrijving van het programma Energie en duurzaamheid	-28	-10	-10	-10	-10	-10
Totaal Lasten	-523	-2.063	-2.321	-2.354	-2.248	-320
Baten						
Gemeente als voorbeeld	10	0	0	0	0	0
Resultaat	-513	-2.063	-2.321	-2.354	-2.248	-320

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
EUP 2019-2022	2019
RODE beleidskader	2018

SPORT IS MEER!

Een leven lang sporten en bewegen

Wat speelt er?

- Sport en bewegen zijn goed voor de gezondheid, voor sociale contacten, welzijn en persoonlijke ontwikkeling. Individueel of met een team, als deelnemer, toeschouwer of vrijwilliger, zowel georganiseerd als ongeorganiseerd, bij een accommodatie, gewoon op straat of in een park. Van jong tot oud beleven we er plezier aan. Sport en bewegen bevorderen eigen regie en creëren ontmoetingen. Daarom richten we ons op alle inwoners van Berkelland in alle leeftijdscategorieën, met speciale aandacht voor de mensen met een beperking, minima-gezinnen en mensen met een migratie achtergrond.
- We zien sport en bewegen als een krachtig middel om maatschappelijke doelen te bereiken en het is daarom van belang om aansluiting te hebben onder andere bij het lokale uitvoeringsprogramma 'Samen denken, Samen doen' en het regionale preventieprogramma en het nationale sportakkoord. Het regionale sportakkoord Achterhoek in Beweging 2020-2030 is onlangs getekend. Met de acht samenwerkende gemeenten zetten we sport en bewegen centraal in de Achterhoek.
- In 2020 gaat de nieuwe uitvoeringsagenda van de Achterhoek in Beweging van start. We werken samen aan de thema's: 'Gezonde Jeugd' (leefstijl), Uniek Sporten (sporten met een beperking), Vitaal ouder worden, Open club/Vitale sportparken, Sportieve beroepsbevolking, Talentontwikkeling en Evenementen.
- We werken aan een lokaal sportakkoord voor Berkelland. Hierin gaan we accenten leggen die voor Berkelland belangrijk zijn. De toekomstbestendigheid van ons verenigingsleven geldt als belangrijkste speerpunt. Berkelland staat bekend om haar vitale verenigingsleven maar de omgeving van (sport) verenigingen is aan het veranderen. Demografische ontwikkelingen kunnen leiden tot minder leden, minder vrijwilligers en problemen met de betaalbaarheid van de sport. Het verenigingsleven komt voor nieuwe uitdagingen te staan en dat vraagt om meer zelfstandigheid en ondernemerschap. Sportverenigingen moeten op zoek naar nieuwe samenwerkingen en een innovatief sportaanbod.

Speerpunt

Een leven lang sport en bewegen voor iedereen.

Wat willen we bereiken?

- Alle inwoners kunnen sporten of bewegen.
- Een actieve, gezonde leefstijl.

Wat gaan we daar voor doen?

We zetten 11,7 fte combinatiefunctionarissen in (Brede Impuls) die verbindingen leggen tussen sport, cultuur en welzijn.

In navolging van het regionale sportakkoord, dat in 2019 is ondertekend, geven we een lokale inkleuring in de opstelling van een lokaal sportakkoord.

Voor volwassenen uit minima-gezinnen zijn er de regelingen gericht op meedoen waardoor zij kunnen sporten en bewegen.

De vliegwiel functie Sport blijft beschikbaar. Hieruit wordt onder andere het jeugdfonds sport gefaciliteerd.

We faciliteren 'Achterhoek in beweging'.

Met de vaststelling van het Regionaal Sportakkoord 2020–2030 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van Achterhoek in Beweging.

Speerpunt

Toekomstbestendige verenigingen en sportinfrastructuur.

Wat willen we bereiken?

- Een functionele, goede en duurzame sportinfrastructuur.
- Sterke en vitale sportverenigingen.

Wat gaan we daar voor doen?

We faciliteren de Sport Federatie Berkelland.

We ondersteunen, adviseren en begeleiden verenigingen om toekomstbestendig te worden.

In deze ondersteuning spelen Achterhoek in Beweging, de Sport Federatie Berkelland en andere partijen een rol.

We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen.

In het vitaliteitsonderzoek dat is uitgevoerd onder sportverenigingen wordt aangegeven dat men behoefte heeft aan structurele ondersteuning. De reguliere subsidie die verenigingen ontvangen, wordt nu hoofdzakelijk bepaald aan de hand van het aantal jeugdleden. Deze aantallen lopen terug en daarmee neemt ook de hoogte van de subsidie die wordt ontvangen af. Tegelijkertijd gaan de verenigingen zich, mede gestuurd vanuit gemeentelijk beleid, richten op andere doelgroepen. We onderzoeken daarom of de huidige (structurele) subsidieregeling nog aansluit op de feitelijke situatie. Dit thema wordt concreet opgepakt binnen de uitwerking van zowel het 'lokale sportakkoord', dat begin 2020 moet worden vastgesteld, als de cultuur- en erfgoedvisie die naar verwachting in mei 2020 wordt vastgesteld.

We beheren gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties.

In 2019 is het haalbaarheidsonderzoek in Ruurlo afgerond. In 2020 wordt het haalbaarheidsonderzoek in Eibergen gedaan. Hierbij worden binnen de kern in samenhang onderzocht welke keuzes gemaakt kunnen worden in de (binnen) sportaccommodaties.

We grijpen natuurlijke momenten aan om de gemeentelijke sportaccommodaties toekomstbestendig te maken.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Lasten						
Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners	-33	0	0	0	0	0
Loonkosten van het programma Sport	-174	-225	-223	-223	-223	-223
Rente en afschrijving van het programma Sport	-172	-123	-146	-146	-146	-146
We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen	-89	-86	-92	-92	-92	-92
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	-1.008	-461	-520	-460	-460	-460
We doen mee aan het Jeugdsportfonds Nederland	0	-6	0	0	0	0
We ondersteunen, adviseren en begeleiden verenigingen om toekomstbestendig te worden	-1.022	-1.013	-1.051	-1.051	-1.051	-1.051
Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland	-90	-80	-140	-140	-140	-140
We zetten 11,7 fte combinatiefunctionarissen in (Brede Impuls) die verbindingen leggen tussen sport, cultuur en welzijn	-355	-232	-232	-232	-232	-232
Wij faciliteren 'Achterhoek in beweging'	0	-14	0	0	0	0
Totaal Lasten	-2.943	-2.240	-2.404	-2.344	-2.344	-2.344
Baten						
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	495	269	214	214	214	214
Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	495	269	214	214	214	214
Resultaat	-2.448	-1.972	-2.190	-2.130	-2.130	-2.130

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Sportkader Achterhoek in beweging 2016-2019	2015
Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging 2016-2019	2015
Kadernotitie 'Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls Berkelland'	2017

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving
% Niet sporters	%	Berkelland	2012	47	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
			2016	46,5		
		Nederland	2012	46,6		
			2016	48,7		

CULTUUR IS VAN IEDEREEN

Cultuur beleef je in Berkelland

Wat speelt er?

- Cultuur is kunst, muziek, toneel, archeologie, monumenten, media, musea, beeldende kunst en (culturele)evenementen. Maar cultuur is ook hoe we met elkaar omgaan, wat we met elkaar beleven en hoe we naar dingen kijken.
- Alle inwoners van Berkelland hebben te maken met cultuur, als maker, toeschouwer, volger of deelnemer. Ze zorgen samen voor een groot aanbod aan culturele activiteiten.
- Om dit allemaal toekomstbestendig te maken moeten we (door)ontwikkelen. Er ontbreekt daar voor een samenhangende visie. Zo'n visie willen we samen met alle betrokkenen maken. Dat moet ervoor zorgen dat we effectiever en duurzamer samen gaan werken aan gemeenschappelijke doelen; lokaal en regionaal.

Speerpunt

Een samenhangende cultuur- en erfgoedvisie met uitvoeringsprogramma.

Wat willen we bereiken?

- Alle kinderen komen in aanraking met muziek, kunst en cultuur.
- Cultuur is zoveel mogelijk zichtbaar en toegankelijk voor iedereen.
- Culturele organisaties zijn toekomstbestendig.
- Inwoners blijven culturele initiatieven ontwikkelen.
- Leesvaardige, mediawijze kinderen.
- Aandacht voor laag-geletterden.
- Behoud en doorontwikkeling van erfgoed.

Wat gaan we daar voor doen?

We maken een cultuur- en erfgoedvisie met uitvoeringsprogramma.

We kiezen voor een brede en integrale aanpak samen met de samenleving. Voor het proces is gekozen voor het scenario 'innovatief-light'. Dat houdt in dat de samenleving wordt betrokken als adviseur en (deels) mag meebeslissen en prioriteiten aangeven. De raad volgt het proces en ziet toe op het democratisch verloop ervan.

Met subsidie van de rijksoverheid maken we een visie op religieus erfgoed in Berkelland (kerkenvisie): wat is er (on)mogelijk met (vrijkomende) kerken in Berkelland de komende 5-10 jaar? Deze visie krijgt een plek in de cultuur- en erfgoedvisie.

We zorgen voor cultuureducatie voor ieder kind in het basisonderwijs.

We zetten stichting Muziek en KunstWijs in om in het basisonderwijs muziek-, kunst- en cultuureducatie vorm te geven. Hierbij proberen we zoveel mogelijk de verbinding te maken met lokale culturele verenigingen/organisaties.

We subsidiëren de bibliotheek Oost-Achterhoek.

Leesvaardigheid en informatievaardigheid zijn onmisbaar voor zelfredzame inwoners. De Bibliotheek Oost-Achterhoek zet hier op in met als doel leesbevordering van inwoners, hen te ondersteunen in leren en informatie toegankelijk te maken.

We ondersteunen de (vrijwilligers van de) Dorpsböke.

In Berkelland hebben we Dorpsböke in alle kleine kernen; zij werken samen met de basisscholen, dorpshuizen en de bibliotheek Oost-Achterhoek. Het boekenaanbod is gericht op de lokale behoefte. De dorpsböke worden gerund door vrijwilligers.

We helpen culturele organisaties bij de (door)ontwikkeling naar toekomstbestendigheid.

We subsidiëren het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers (ECAL).

Het ECAL beheert onze archieven en het streekarchief.

We nemen deel aan het Cultuur –en Erfgoedpact.

Samen met 9 Achterhoekse gemeenten werken we samen aan het versterken van culturele identiteit en leefbaarheid in de Achterhoek, met als dragers cultuur, erfgoed en amateurkunst.

We subsidiëren de instandhouding van monumenten.

Dit doen we via een subsidieregeling. Eigenaren van gemeentelijke monumenten kunnen een bijdrage krijgen voor het onderhoud aan hun pand. De regeling is onlangs uitgebreid met de mogelijkheid om isolerende maatregelen aan te brengen.

We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden.

Het gaat hier om onder meer de subsidiëring aan de BeMO, diverse muziek- en culturele verenigingen en jaarlijkse culturele evenementen en de regionale omroep.

We subsidiëren musea.

Museum De Scheper beheert een gemeentelijke collectie en ontvangt daar voor subsidie. Het Brandweermuseum en De Lebbenbrugge ontvangen een bijdrage.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Lasten						
Subsidiëren musea	-107	-87	-87	-87	-87	-87
We subsidiëren de Bibliotheek Oost Achterhoek	-591	-595	-595	-595	-595	-595
We ondersteunen de (vrijwilligers van de) Dorpsböke	-35	-35	-35	-35	-35	-35
We maken een cultuurnota met uitvoeringsprogramma	-15	-17	-32	-32	-32	-32
Behouden van kennisoverdracht en communicatie over (de waarde van) erfgoed en het subsidiëren van het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers	-230	-256	-256	-256	-256	-256
Instandhouden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	-135	-85	-85	-85	-85	-85
We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden	-169	-195	-195	-195	-195	-195
Loonkosten van het programma Cultuur	-173	-219	-219	-219	-219	-219
Rente en afschrijving van het programma Cultuur	-14	-8	-8	-8	-8	-8
Cultuureducatie basisonderwijs	-221	-235	-235	-235	-235	-235
Totaal Lasten	-1.691	-1.732	-1.748	-1.748	-1.748	-1.748
Baten						
We subsidiëren de Bibliotheek Oost Achterhoek	0	5	5	5	5	5
Instandhouden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	41	0	0	0	0	0
Totaal Baten	41	5	5	5	5	5
Resultaat	-1.650	-1.727	-1.743	-1.743	-1.743	-1.743

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Cultuurvisie	2008
Beleidsvisie Bibliotheek Oost-Achterhoek	2015
Beleidskader Muziek-, Kunst- en Cultuuronderwijs	2018

SAMEN VEILIG

Veilig zijn in Berkelland? Daar zorgen we samen voor!

Wat speelt er?

- Berkelland is een veilige gemeente om in te wonen (zie onder andere www.ad.nl/misdaadmeter). Dat willen we graag zo houden. Toch hebben onze inwoners te maken met gevoelens van onveiligheid en is er binnen onze gemeente sprake van criminaliteit en ondermijnende activiteiten.
- Ondermijnende activiteiten zijn activiteiten waarbij er sprake is van vermenging van de 'onderwereld' met de 'bovenwereld'. Voorbeelden daarvan zijn wietplantages op zolderkamers of in boerenschuren, "mensenhandelaren" die mensen laten wonen in slechte woonsituaties en overlast gevende hangjongeren die inwoners of buurten intimideren zodat deze geen actie durven te ondernemen. Berkelland onderneemt nu al actie samen met onze inwoners en bedrijven, want ondermijnende criminaliteit raakt ons allemaal!
- Berkelland is een uitgestrekte plattelandsgemeente. Dat betekent dat de aanrijdtijden voor onze hulpdiensten altijd 'onder druk' staan. Tegenwoordig zijn er gelukkig veel mogelijkheden om een eventuele brand vroeg te ontdekken en zelf (preventieve) maatregelen te nemen. Zo kunnen we ook voorkómen dat een calamiteit op een persoonlijke ramp uitdraait.
- High impact crimes (HIC), zoals woning- en schuurinbraken en overvallen, hebben een grote impact op het slachtoffer, zijn directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de samenleving. We willen deze criminaliteit in zowel het buitengebied als de kernen verminderen.

Speerpunt

Een veilige woon- en leefomgeving voor alle inwoners.

Wat willen we bereiken

- Een veilige gemeente zijn en blijven en dat onze inwoners dit zo beleven.

Wat gaan we daar voor doen?

We bevorderen brandveilig wonen van niet-zelfredzamen. Daarnaast gaan we inwoners bewust maken over wat zij kunnen doen om (mogelijke) calamiteiten als gevolg van brand te voorkomen door snel en adequaat handelen.

We vragen inwoners naar hun onveiligheidsgevoel (bijvoorbeeld via het internetpanel) en ondernemen daarop gericht actie.

We zorgen voor passende en gerichte inzet samen met inwoners en andere betrokken partners (zoals politie, woningcorporaties, maatschappelijke instellingen, vastgoedeigenaren, uitzendbureaus en omgevingsdienst).

We maken een breed plan om problemen als gevolg van overmatig alcohol- en drugsgebruik van jeugd aan te pakken

We zien grote problemen ontstaan bij jeugd door overmatige alcohol- en drugsgebruik. Dit heeft voor henzelf maar ook voor de omgeving grote gevolgen. Met behulp van ons netwerk van deskundigen en alle betrokkenen zullen we in 2020 een breed aanvalsplan lanceren om zowel in preventieve als repressieve zin dit probleem aan te pakken.

Speerpunt

Geen ruimte voor 'ondermijning'.

Wat willen we bereiken?

- Ondermijning wordt herkend en aangepakt, zodat er geen ruimte meer is voor vermenging van de 'onderwereld' en 'bovenwereld'.

Wat gaan we daar voor doen?

We maken kaders en richtlijnen voor de huisvesting van arbeidsmigranten en zorgen ervoor dat deze worden nageleefd, om zo negatieve aspecten van arbeidsmigratie (zoals mensenhandel, slechte woonomstandigheden en overlast) te beperken.

We maken onze inwoners en collega's bewust van situaties die met ondermijning te maken kunnen hebben.

We werken nog meer samen met onze inwoners en betrokken partners door informatie uit te wisselen, verbindingen te maken en het makkelijk te maken melding te doen van mogelijke situaties van ondermijning.

Speerpunt

Verminderen criminaliteit in buitengebied en kernen.

Wat willen we bereiken?

- Minder high impact crimes.

Wat gaan we daar voor doen?

We ondersteunen (o.a. met financiële middelen) het Keurmerk Veilig Ondernemen voor het hele buitengebied.

We zetten in op intensieve gerichte daderaanpak, een gebiedsgerichte aanpak, preventie én aandacht voor het slachtoffer

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Lasten						
We bevorderen brandveilig wonen van niet-zelfredzamen. Daarnaast gaan we inwoners bewust maken over wat zij kunnen doen om (mogelijke) calamiteiten als gevolg van brand te voorkomen door snel en adequaat handelen	-2.114	-2.210	-2.686	-2.752	-2.752	-2.752
We zetten in op intensieve gerichte daderaanpak, een gebiedsgerichte aanpak, preventie én aandacht voor het slachtoffer.	0	-2	-2	-2	-2	-2
Loonkosten van het programma Integrale Veiligheid	-78	-129	-107	-107	-107	-107
Rente en afschrijving van het programma Integrale Veiligheid	-2	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	-2.194	-2.341	-2.796	-2.862	-2.862	-2.862
Baten						
We bevorderen brandveilig wonen van niet-zelfredzamen. Daarnaast gaan we inwoners bewust maken over wat zij kunnen doen om (mogelijke) calamiteiten als gevolg van brand te voorkomen door snel en adequaat handelen	0	0	0	0	0	0
We zetten in op intensieve gerichte daderaanpak, een gebiedsgerichte aanpak, preventie én aandacht voor het slachtoffer.	15	0	0	0	0	0
Totaal Baten	15	0	0	0	0	0
Resultaat	-2.179	-2.341	-2.796	-2.862	-2.862	-2.862

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Integraal Veiligheidsplan (2014-2018)	2014
Integriteitsbeleid	2016
Handavingsplan en Raadsbesluit Openbare ruimte 2016	2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving				
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	Berkelland	2016	0,6	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners				
			2017	0,5						
			2018	0,3						
		Nederland	2016	2,3						
			2017	2,2						
			2018	2,2						
		Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	Berkelland			2016	2	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners
							2017	1,7		
							2018	1,2		
Nederland	2016			3,3						
	2017			2,9						
	2018			2,5						
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners			Berkelland	2016	2,9	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging en mishandeling)		
					2017	3,3				
					2018	3,5				
		Nederland	2016	5,3						
			2017	5						
			2018	4,8						
		Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	Berkelland	2016	3			CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners.
					2017	3,3				
					2018	3				
Nederland	2016			5,6						
	2017			4,8						
	2018			5,4						

AAN DE SLAG MET DE OMGEVINGSWET

Een nieuwe manier van (samen)werken

Wat speelt er?

- De Omgevingswet komt er aan. Vanaf 1 januari 2021 moeten we werken volgens de nieuwe wet en aangesloten zijn op het landelijke digitale stelsel.
- In deze wet worden 26 bestaande wetten opgenomen en het aantal Algemene maatregelen van Bestuur teruggebracht van 120 naar 4.
- De wet gaat over alle onderwerpen die te maken hebben met de fysieke leefomgeving (ruimtelijke ordening, milieu, lucht, water, natuur, klimaat, verkeer, veiligheid, welzijn, gezondheid, enzovoort).
- Het is de bedoeling dat door de nieuwe wet:
 - o plannen en regels inzichtelijker en voorspelbaarder zijn dan nu het geval is.
 - o de leefomgeving van mensen meer als totaal wordt bekeken.
 - o het gemeentebestuur meer ruimte krijgt om zelf belangen af te wegen.
 - o besluiten sneller kunnen worden genomen.
- Voor de gemeente heeft de wet gevolgen voor onze manier van besturen, communiceren en (samen)werken.
- In april 2019 heeft de gemeenteraad zijn ambities voor de Omgevingswet vastgesteld.

Speerpunt

Concreet aan de slag met een Omgevingsvisie.

Wat willen we bereiken?

- Een Omgevingsvisie voor de fysieke leefomgeving die eind 2021 klaar is en die past bij de ambities en uitdagingen van Berkelland.
- Het uitvoeren van een of meerdere pilots die een goede invoering van de Omgevingswet ondersteunen.

Wat gaan we daar voor doen?

We volgen het plan van aanpak uit 2019 om te komen tot een Omgevingsvisie.

We oefenen met een aantal pilots.

De in het stappenplan genoemde pilots zijn: evalueren interactieve processen, op zoek naar nieuwe thema's voor de Omgevingsvisie, afwegingskader/kwaliteitskader, doelen van het Omgevingsplan. De raads werkgroep Omgevingswet is hier nauw bij betrokken.

We maken een leidraad voor participatie.

De Omgevingswet gaat er van uit dat wanneer iemand een idee of plan heeft voor de leefomgeving, hij/zij eerst in gesprek gaat met de buurt en alle betrokkenen. De werkwijze hiervoor willen we vastleggen in heldere spelregels die bruikbaar zijn in de voorbereiding van elk nieuw idee, in de gemeente, de wijk of de buurt.

Speerpunt

Werken volgens de nieuwe wet.

Wat willen we bereiken?

- De organisatie is 'omgevingswetproof'.
- Bevoegdheden zijn duidelijk.
- Efficiënte werkprocessen.
- Tijdige aansluiting op het landelijke digitale stelsel.

- Integrale benadering van de gehele leefomgeving.
- Snelle en digitale afhandeling van een vergunningaanvraag.
- Ondersteuning van proactieve en innovatieve dienstverlening, passend bij de doelen van de Omgevingswet, met aandacht voor digitaal minder vaardige mensen.
- Gemeenteraad, college en medewerkers hebben voldoende kennis over wat de Omgevingswet inhoudt en voor hen betekent en zijn daarin geoefend.

Wat gaan we daar voor doen?

We richten onze werkprocessen opnieuw in.

We passen - waar nodig - onze regelgeving aan.

We zorgen op tijd voor afspraken over de benodigde informatie-uitwisseling en archivering tussen ketenpartners.

We passen onze systemen op tijd aan afhankelijk van de voortgang van het Digitaal stelsel Omgevingswet.

We zorgen voor opleiding en training.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Lasten						
Iedereen wordt op tijd geïnformeerd over de Omgevingswet	0	-100	-150	-150	0	0
We richten werkprocessen waar nodig opnieuw in	-38	0	0	0	0	0
We zorgen ervoor dat inwoners, bedrijven, partners en medewerkers op tijd geïnformeerd worden	0	0	-150	-50	0	0
Totaal Lasten	-38	-100	-300	-200	0	0

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Ambitiedocument Omgevingswet	2019

FINANCIËN

Wat speelt er?

- In deze coalitieperiode investeren we met co-financiering € 32,5 miljoen in Berkelland.
- We hebben ruimte binnen onze liquide middelen. Met de lage rente op de kapitaalmarkt levert dit geen rendement op.

Speerpunt

Financieel structureel gezonde gemeente.

Wat willen we bereiken?

- We willen zicht hebben op een sluitend meerjarenperspectief.
- We willen inzicht geven in de begroting.

Wat gaan we daar voor doen?

Lagere lasten voor inwoners, bedrijven en verenigingen in de periode 2019-2022.

In de periode 2019 - 2022 zorgen we voor lagere lasten voor inwoners, bedrijven en verenigingen. De totale omvang is € 4,5 miljoen. € 500.000 hiervan is bedoeld voor lagere lasten bij verenigingen.

We beheren onze financiële middelen.

We dragen bij aan verbonden partijen.

Het gaat hier om bijdragen aan verbonden partijen, die niet gekoppeld zijn aan een andere activiteit. Bijvoorbeeld de VNOG en de ODA. Ook enkele budgetten, waarvoor we diensten inkopen bij deze verbonden partijen, zijn hier opgenomen.

We heffen andere belastingen en leges.

We heffen Onroerende zaakbelasting.

We ontvangen een algemene uitkering.

We ontwikkelen onze rendementsdoelstellingen.

We willen een hoger rendement halen uit ons geld. Dit kan door het realiseren van meer renteopbrengsten.

We storten in en onttrekken aan reserves.

We voeren de Wet waardering onroerende zaken uit.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Lasten						
Loonkosten van het programma Financiën	-10.497	-11.838	-12.518	-12.518	-12.518	-12.518
Rente en afschrijving van het programma Financiën	-181	-1.014	-1.995	-1.545	-1.545	-1.545
We voeren de Wet waardering onroerende zaken uit	-325	-256	-268	-268	-268	-268
We heffen andere belastingen en leges	-423	-949	-859	-859	-859	-859
We storten in en onttrekken aan reserves	-2.789	-11	0	0	0	0
Bedrijfsvoeringskosten	-9.689	-6.669	-7.290	-7.331	-7.072	-7.124
We beheren onze financiële middelen	-74	-2.107	-2.097	-2.097	-2.097	-2.097
We verlagen de lasten voor inwoners en verenigingen	0	-1.125	-1.125	-2.250	0	0
We dragen bij aan verbonden partijen.	-1.362	-1.088	-1.225	-1.225	-1.225	-1.225
Overige baten en lasten	-152	-3.500	-2.548	-3.247	-3.610	-3.967
Totaal Lasten	-25.491	-28.557	-29.925	-31.340	-29.195	-29.604
Baten						
We ontvangen een algemene uitkering	63.450	65.050	67.574	67.571	66.691	67.004
We voeren de Wet waardering onroerende zaken uit	0	0	0	0	0	0
We heffen Onroerende zaak belasting	7.995	8.612	8.732	8.732	8.732	8.732
We heffen andere belastingen en leges	1.147	1.653	1.653	1.653	1.653	1.653
We storten in en onttrekken aan reserves	8.844	10.736	11.675	11.443	8.980	726
Bedrijfsvoeringskosten	2.566	1.532	2.033	2.033	2.033	2.033
We beheren onze financiële middelen	-3.061	3.134	3.381	2.733	2.661	2.639
Overige baten en lasten	398	208	229	229	229	229
Totaal Baten	81.340	90.925	95.277	94.393	90.979	83.016
Resultaat	55.848	62.367	65.351	63.053	61.785	53.411

Overzicht van baten en lasten per programma

Programma	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meer JB 2021	Meer JB 2022	Meer JB 2023
Plezierig wonen	-1.233	-2431	-1.834	-3.184	-4.059	-1.359
Fijn Leven	-9.429	-8814	-10.513	-9.555	-9.565	-8.065
Vitaal platteland	-566	-526	-849	-459	-459	-459
Zorg voor wie dat nodig heeft	-25.718	-25284	-27.013	-25.829	-25.029	-24.154
Werken en ondernemen in een sterke regio	-13.759	-17111	-16.712	-16.734	-16.775	-15.775
Actief met duurzaamheid en energie	-513	-2063	-2.321	-2.354	-2.248	-320
Sport is meer!	-2.448	-1972	-2.190	-2.130	-2.130	-2.130
Cultuur is van iedereen	-1.650	-1727	-1.743	-1.743	-1.743	-1.743
Samen veilig	-2.179	-2341	-2.796	-2.862	-2.862	-2.862
Aan de slag met de omgevingswet	-38	-100	-300	-200		
Financiën	55.848	62367	65.351	63.053	61.785	53.411
	-1.685	-2	-920	-1.997	-3.085	-3.456

Overzicht baten en lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft een overzicht van de lasten en baten per taakveld voor. Dit overzicht geeft een beeld van waar de bedragen in de begroting naartoe gaan.

Taakveld	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
0.1	Bestuur	0	-2.370	-2.370	-2.370	-2.370	-2.370
0.2	Burgerzaken	669	-721	-52	-52	-52	-52
0.3	Beheer overige gebouwen	10	-13	-3	-3	-3	-3
0.4	Overhead	1.902	-16.694	-14.792	-14.582	-14.524	-14.576
0.5	Treasury	3.371	-2.226	1.145	497	425	403
0.61	OZB woningen	8.139	-2.045	6.094	4.969	7.219	7.219
0.62	OZB niet-woningen	1.219	0	1.219	1.219	1.219	1.219
0.64	Belasting overig	174	-10	163	163	163	163
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	67.574	0	67.574	67.571	66.691	67.004
0.8	Overige baten en lasten	229	-2.833	-2.605	-3.304	-3.666	-4.024
0.9	Vennootschapsbelasting	0	55	55	55	55	55
0.10	Mutaties reserves	11.675	0	11.675	11.443	8.980	726
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	99	-2.849	-2.750	-2.825	-2.825	-2.825
1.2	Openbare orde en veiligheid	0	-273	-273	-264	-264	-264
2.1	Verkeer en vervoer	203	-5.903	-5.700	-5.743	-5.752	-5.252
2.2	Parkeren	3	-35	-32	-32	-32	-32
2.4	Economische havens en waterwegen	0	-2	-2	-2	-2	-2
3.1	Economische ontwikkeling	0	-4	-4	-4	-4	-4
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	474	-562	-88	-88	-88	-88
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	54	-909	-855	-464	-464	-464
3.4	Economische promotie	357	-564	-207	-207	-207	-207
4.2	Onderwijshuisvesting	14	-1.890	-1.876	-1.876	-1.876	-1.876
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	130	-928	-797	-797	-797	-797
5.1	Sportbeleid en activering	0	-1.437	-1.437	-1.437	-1.437	-1.437
5.2	Sportaccommodaties	214	-736	-522	-462	-462	-462
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	-580	-580	-580	-580	-580
5.4	Musea	38	-517	-479	-479	-479	-479
5.5	Cultureel erfgoed	0	-93	-93	-93	-93	-93
5.6	Media	5	-653	-649	-649	-649	-649
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	66	-4.305	-4.240	-4.240	-4.240	-3.865
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	59	-2.528	-2.469	-2.076	-2.076	-1.451
6.2	Wijkteams	0	-736	-736	-736	-736	-736
6.3	Inkomensregelingen	8.560	-11.659	-3.099	-3.099	-3.099	-3.099
6.4	Begeleide participatie	1.527	-12.392	-10.865	-10.887	-10.928	-10.928
6.5	Arbeidsparticipatie	0	-45	-45	-45	-45	-45
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	45	-11.577	-11.532	-11.532	-11.532	-11.532
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	75	-1.199	-1.124	-1.124	-1.124	-1.124
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	-9.315	-9.315	-8.524	-7.723	-6.848
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	-927	-927	-927	-927	-927
7.1	Volksgezondheid	0	-1.633	-1.633	-1.633	-1.633	-1.633
7.2	Riolering	6.531	-4.714	1.817	1.817	1.817	1.817
7.3	Afval	2.703	-3.057	-354	646	646	646
7.4	Milieubeheer	8	-3.654	-3.646	-3.679	-3.573	-1.645
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	270	-284	-14	-14	-14	-14
8.1	Ruimtelijke ordening	123	-1.527	-1.404	-1.204	-1.004	-1.004
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.048	-1.159	-112	-112	-112	-112
8.3	Wonen en bouwen	829	-3.814	-2.985	-4.235	-4.910	-1.210

0.11	Resultaat	118.397	-119.318	-920	-1.997	-3.085	-3.455
-------------	------------------	----------------	-----------------	-------------	---------------	---------------	---------------

Overzicht Overhead (bedragen x € 1.000)

De wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording schrijven een overzicht van de overhead voor. In dit overzicht staan alle inkomsten en uitgaven die de gemeente doet aan ondersteunende diensten en middelen die daarbij horen.

x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo 2020	2021	2022	2023
Salarissen en sociale lasten		-9449	-9.449	-9.449	-9.449	-9.449
Belastingen		-9	-9	-9	-9	-9
Duurzame goederen		-26	-26	-26	-26	-26
Ingeleend personeel		-100	-100	-100	-100	-100
Uitgeleend personeel	1039		1.039	1.039	1.039	1.039
Leges en andere rechten	3		3	3	3	3
Overige goederen en diensten	549	-5117	-4.568	-4.809	-4.751	-4.802
Inkomenoverdrachten - Rijk		-6	-6	-6	-6	-6
Inkomenoverdrachten - overige instellingen en personen		-7	-7	-7	-7	-7
Afschrijvingen		-1705	-1.705	-1.256	-1.256	-1.256
Toegerekende reële en bespaarde rente		-131	-131	-131	-131	-131
Overige verrekeningen	312	-144	168	168	168	168
Totaal	1.903	-16.694	-14.791	-14.583	-14.525	-14.576

Balansen 2020 - 2023 (bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2020	2021	2022	2023
Immateriële vaste activa	40	30	20	10
Materiële vaste activa	105.250	100.478	95.794	91.194
Financiële vaste activa	41.067	41.067	41.067	41.067
Voorraden	8.784	8.777	8.777	8.777
Uitzettingen < 1 jaar	8.007	8.007	8.007	8.007
Liquide middelen	691	691	691	691
Overlopende activa	9.869	9.869	9.869	9.869
Totaal Activa	173.709	168.919	164.225	159.615

Passiva				
Eigen Vermogen	#REF!	#REF!	#REF!	#REF!
Voorzieningen	12.385	12.385	12.385	12.385
Vaste schulden > 1 jaar	#REF!	#REF!	#REF!	#REF!
Vlottende schulden < 1 jaar	9.234	9.234	9.234	9.234
Overlopende passiva	14.328	14.328	14.328	14.328
Totaal Passiva	#REF!	#REF!	#REF!	#REF!

Emu-saldi 2019 - 2021 (bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-	-	-
	10.725	12.595	13.440
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	5208	5662	5.758
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	225	225	225
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-2.822	-8.747	-3.500
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
Lasten in verband met transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
Verkoop van effecten:			
Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee
Zo ja, wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	2.262	-8.114	-9.958

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Berkelland	2017	6,22	Eigen begroting
			2018	6,85	
			2019	6,9	
			2020	7,6	
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Berkelland	2017	5,86	Eigen begroting
			2018	6,23	
			2019	6,78	
			2020	7,4	
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Berkelland	2017	475,32	Eigen begroting
			2018	467,13	
			2019	500,51	
			2020	343,97	
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Berkelland	2017	2,6	Eigen begroting
			2018	2,9	
			2019	2,5	
			2020	2,8	
Overhead	% van totale lasten	Berkelland	2017	10,8	Eigen begroting
			2018	8,9	
			2019	12,06	
			2020	11,86	

BEDRIJFSVOERING

Berkelland goed georganiseerd!

Wat speelt er?

- **Organisatie(ontwikkeling)**
In 2020 worden verdere stappen gezet in het (meerjarige) ontwikkelingstraject van de organisatie. Onder meer door het verbeteren en professionaliseren van de bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie en te investeren in de ontwikkeling van medewerkers en teams.
- **Personeel**
Onze medewerkers zijn ons belangrijkste ‘kapitaal’. De uitvoering van het collegeprogramma is immers vooral mensenwerk. Investeren in de samenleving gaat hand in hand met investeren in de organisatie en de medewerkers.
Om de gemeentelijke ambitie waar te maken wordt ingezet op “talent”. Talent vinden en binnenhalen. Maar ook talent (onder)houden en het aantrekkelijk maken om zich langdurig met Berkelland te verbinden. In dit verband noemen we drie dominante thema’s van personeelsbeleid: duurzame inzetbaarheid, leren & ontwikkelen en kwaliteit.
- **Financiën**
Met de ontwikkeling van de organisatie, ontwikkelt zich ook de behoefte aan andere en soms meer ondersteuning, informatie en control. Via inventarisatierondes met bestuur, management en programmamanagers is de behoefte in beeld gebracht. Ook de adviezen van de auditcommissie zijn hierbij betrokken. Dit heeft geresulteerd in een planmatige aanpak om de financiële functie van de organisatie te versterken. Vanzelfsprekend worden ook de opbrengsten van evaluatie van de P&C cyclus die in het laatste kwartaal van 2019 plaatsvindt, hierin verwerkt. Het plan is getoetst door een externe partij. Een deel van deze acties is al in 2019 gestart en een deel wordt in 2020 geëffectueerd.
- **ICT en informatievoorziening**
De vervanging van ICT middelen is gericht op het faciliteren van onderlinge samenwerking en sociale innovaties door de inrichting van flexibele ICT werkplekken, het versterken van mobiliteit en bereikbaarheid, en het verbeteren van inzicht in beschikbaarheid.

In 2019 startten we een samenwerking met Achterhoekse gemeenten om samen met en van elkaar te leren en versnelling aan te brengen in data/analyse. In 2020 kan een gezamenlijk platform van gemeenten ontstaan, dat gemeenten ondersteunt en stimuleert bij het beter benutten van beschikbare data als onderbouwing van adviezen en beslissingen. Door beter en slimmer te werken is de verwachting dat dit ook tot besparingen op maatschappelijke thema’s kan leiden.

In 2019 is de aanbesteding van een nieuw zaakstelsel afgerond. Vanaf begin 2020 is dit stelsel in gebruik. Digitalisering van het bestuurlijke besluitvormingsproces tot aan het college en het proces melding openbare ruimte (MOR) zijn hierbij aandachtspunten.
- **Privacy en informatieveiligheid**
In 2020 wordt de nodige aandacht gegeven aan het bijhouden van de kennis op het terrein van de privacy. Regelmatig zullen wij aandacht vragen voor het onderwerp privacy en iBewustzijn op het interne communicatieplatform PLEK.

Speerpunt

Gegevensbescherming.

Wat willen we bereiken?

- De gegevens die we beheren zijn goed beschermd en worden zorgvuldig behandeld.

Wat gaan we daar voor doen?

Voldoen aan de eisen die worden gesteld in de AVG en bescherming van persoonsgegevens.

- Vaststellen Handboek Privacybescherming.
- Bijhouden register van gegevensverwerking.

Voldoen aan de normen die worden gesteld in de Baseline Informatiebeveiliging.

Speerpunt

Een organisatie die is toegerust voor de taak die gesteld is.

Wat willen we bereiken?

- Een organisatie die is aangepast aan autonome ontwikkelingen en de uitvoering van Investeren in Berkelland.
- Vergroten van het lerend en innovatief vermogen: ontwikkeling personeel en opleidingsbudget.
- Inspanning en investering op onze arbeidsmarktpositie: ontwikkeling arbeidsmarkt.

Wat gaan we daar voor doen?

We geven de Berkellandacademie vorm.

Onder deze paraplu bieden we opleidingen, trainingen en dergelijke aan. Ook wordt meer budget vrijgemaakt voor persoonlijke en vakinhoudelijke ontwikkeling. Thema's als de Omgevingswet krijgen hierin een plek.

We zetten HR instrumenten in om de arbeidsmarktpositie van de gemeente te verbeteren.

Denk bijvoorbeeld aan gericht(er) werven en selecteren, en arbeidsmarktcommunicatie. Inzet op sociale media vraagt hierbij om specifieke aandacht.

We zorgen voor voldoende personeel.

Autonome ontwikkelingen en uitvoering van Investeren in Berkelland vragen om formatieontwikkeling.

We zetten in op duurzame inzetbaarheid.

Speerpunt

Een moderne ICT en informatievoorziening.

Wat willen we bereiken?

- Flexibele werkplekken
- Benutten beschikbare data
- Digitalisering processen

Wat gaan we daar voor doen?

We zetten experimenten data-analyse en 3D/virtualisatie door naar de beleid- en werkprocessen. Het openbaar beschikbaar maken van informatie.

Speerpunt

(Financieel) in control.

Wat willen we bereiken?

- Een structureel sluitende begroting.
- Een begroting die goed werkbaar is.

Wat gaan we daar voor doen?

Inrichten en bijhouden van een contractbeheerssysteem.

Ontwikkelen financiële instrumenten en control

Uitvoeren interne audits.

We organiseren jaarlijks een aantal audits om vast te stellen of onze processen goed verlopen en of we deze processen kunnen verbeteren. De uitkomsten van deze audits bespreken we met degenen die bij de audit betrokken zijn, eventueel aangevuld met andere medewerkers uit de teams. Bij deze interne audits worden ook de resultaten van de verbeterpunten van het voorgaande jaar besproken.

Verbeteren juridische kwaliteit.

- We voeren audits uit om tot een betere kwaliteit van het eindproduct te komen.
- We organiseren gemeentebreed cursussen om de juridische kennis van medewerkers te verbeteren.
- We organiseren lunchbijeenkomsten voor geïnteresseerden binnen de organisatie met onze huisadvocaat, waarbij steeds een ander actueel thema op het programma staat.

Verminderen fiscale risico's.

Als gemeente krijgen we steeds meer met fiscale wetgeving te maken; btw, btw-compensatiefonds (BCF), Vennootschapsbelasting (VPB) etc. Dit brengt fiscale risico's met zich mee. Voor beheersing van de risico's ligt de focus op:

- Horizontale toezicht meer inhoud geven.
- Kwaliteitslag maken rondom proces aangiftes.
- Duidelijker en inzichtelijker (in kader van horizontale toezicht) maken wat de fiscale positie is per activiteit.
- Fiscale kennis verbreden binnen financiën.
- (interne) Klanten bewust maken van fiscale risico's en hoe dit tijdig en adequaat te beheersen.

GRONDBELEID

Wat speelt er?

- In 2015 is de Regionale Woonagenda voor de periode 2015-2025 vastgesteld. Het aantal nieuw toe te voegen woningen is met 10% verder verlaagd van 635 naar 570 in de periode 2010-2025. In de periode 2018 tot 2025 is ruimte voor 152 nieuwe woningen. Dit heeft ook gevolgen voor gemeentelijke plannen. Het accent voor ruimtelijke ontwikkeling zal meer en meer verschuiven van nieuwbouw naar herstructurering en transformatie van bestaand vastgoed.
- In overleg met gemeenten Winterswijk, Aalten en Oost Gelre streven we naar een gezamenlijke visie op verantwoorde ontwikkeling van bestaande plannen voor bedrijventerreinen. Deze kwantitatieve en kwalitatieve analyse vormt de basis voor het Regionaal Programma Werklocaties dat de provincie vast stelt.
- De administratieve voorschriften voor begroting en verantwoording zijn in 2018 opnieuw gewijzigd. Deze regels hebben met name invloed op het tussentijds verantwoorden van winsten. Daarnaast geldt vanaf 2016 voor economische activiteiten van de gemeente de vennootschapsbelasting. Over winsten van het grondbedrijf moeten we belasting betalen. Over de exacte uitvoering is landelijk nog steeds veel discussie.

Wat zijn de kosten?

Verwachte resultaten grondexploitaties.

In de begroting voor het jaar 2020 is het onderdeel grondexploitatie zogenaamd kostenneutraal opgenomen: per saldo wordt geen verlies of winst verwacht. Een verklaring daar voor is dat de uitgaven en inkomsten tijdens de looptijd worden gemuteerd op de boekwaarde. Winsten worden pas verantwoord als het (tussentijdse) resultaat werkelijk is gerealiseerd, verliezen worden genomen zodra deze voorzienbaar zijn. Totaal verwachten we voor alle lopende grondexploitaties in 2020 circa € 530.000 uitgaven en € 835.000 opbrengsten. Volgens de huidige plannings worden in 2020 geen complexen volledig afgerond. Dit betekent dat in dat jaar naar verwachting geen winsten kunnen worden verantwoord. Mogelijk leidt de in 2018 door de commissie BBV vastgestelde winstbepaling volgens de “percentage of completion” methode wel tot het verantwoorden van tussentijdse winsten op enkele complexen.

De daadwerkelijke uitgaven en opbrengsten zijn sterk afhankelijk van de keuzes die in het kader van de demografische ontwikkelingen worden gemaakt. Ook landelijke maatregelen om de woningmarkt en de bouwsector te stimuleren zullen bepalend zijn voor het tempo waarin plannen kunnen worden gerealiseerd.

Risico's grondexploitaties.

De algemene reserve grondexploitaties moet eventuele toekomstige tegenvallers op kunnen vangen. Het is daarom belangrijk om een goede inschatting te maken van deze eventuele tegenvallers. De hoogte van de reserve grondexploitaties stemmen we daarop af. De gemeente werkt met een methode van risicomanagement om de kans op toekomstige tegenvallers en meevallers zo goed mogelijk te berekenen en in geld uit te drukken. In de analyse hanteren we scenario's waarbij gerekend wordt met verschillende marktrisico's en project-specifieke risico's. De marktrisico's omvatten kostenstijgingen (inflatie), daling van gronduitgifteprijs en vertraging van het uitgiftetempo.

De financiële effecten van de demografische ontwikkelingen op de grondexploitatie zijn globaal becijferd. De werkelijke uitkomsten zijn afhankelijk van de te maken keuzes binnen het woningbouwprogramma, de onderhandelingen met particuliere ontwikkelaars en de regionale afspraken over de verdeling van de financiële gevolgen. De omvang van het risico wordt vooral bepaald door de hoogte van de (plan)schadeclaims voor plannen van particuliere ontwikkelaars.

Reserve grondexploitatie in relatie tot becijferde risico's.

De algemene reserve bouwgrondexploitatie bedraagt op 1 januari 2019 € 3.697.000. Via het vaststellen van de begroting over het jaar 2018 is hieraan € 1.000.000 toegevoegd om het weerstandsvermogen te versterken

met het oog op mogelijke schade ten gevolge van het terugdringen van de woningbouwcapaciteit in plannen die met particuliere partijen ontwikkeld worden.

Het berekende risico ligt – afhankelijk van het scenario - in de bandbreedte van € 3.300.000 tot ruim € 3.600.000. Het beschikbare weerstandsvermogen kwalificeert als matig tot voldoende.

Voorziening afwaardering bouwgrondexploitaties.

Bij de jaarrekening 2010 is een voorziening van € 5.000.000 gevormd om een gedeelte van onze bouwgrondexploitaties af te waarderen. Met kosten voor herinrichting van de openbare ruimte of schadeloosstelling van particuliere ontwikkelaars is daarbij nog geen rekening gehouden. Ondertussen zijn een beperkt aantal complexen afgewaardeerd. De voorziening is medio 2019 nog ruim € 1.875.000 groot.

LOKALE HEFFINGEN

Lokale heffingen

"Lokale heffingen en lastendruk in beeld"

Wat speelt er?

De belastingen en heffingen die inwoners betalen, verschillen per persoon. Toch bestaat de behoefte om gemeenten te vergelijken. Voor die vergelijking maken we gebruik van de gemeentelijke lastendruk. Hierbij gaan we uit van een standaard situatie met de tarieven van een gemeente. In de berekening van de lastendruk houden we rekening met de Onroerende zaakbelastingen, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing. Voor Berkelland ziet de gemeentelijke lastendruk er als volgt uit:

Uitgangspunten voor de vergelijking zijn:

- Huishouden van 4 personen.
- Woningwaarde van € 150.000.
- Groot pakket afvalstoffenheffing (380 liter).
- Waterverbruik van 45 m³ per persoon.

Bedragen in €	Gebruiker van de woning geen eigenaar		Gebruiker van de woning eigenaar	
	Tarief 2019	Tarief 2020	Tarief 2019	Tarief 2020
Belastingsoort				
OZB gebruiker				
OZB eigenaar			212,28	215,25
Reinigingsheffing	185,00	187,60	185,00	187,60
Rioolheffing gebruiker	208,80	215,90	208,80	215,90
Rioolheffing eigenaar			191,97	198,50
Totaal belastingdruk	393,80	403,50	798,05	817,25

Kaders

- De Onroerende zaakbelastingen stijgt niet meer dan de inflatiecorrectie. Voor 2020 houden we rekening met een stijging van 1,4%.
- De Reinigingsheffingen zijn bedoeld om de kosten van afvalinzameling en –verwijdering te dekken. Wij streven naar 100 procent kostendekking bij de afvalstoffenheffing. Bij het berekenen van de kostendekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead, btw, en eventuele prijsstijgingen.
- De gemeente heeft de zorg voor het stedelijk afvalwater, hemelwater en de structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand. De kosten hiervan worden betaald uit de rioolheffing. Er is een bewuste keuze gemaakt om de heffing te splitsen in een gebruikersdeel en een eigenarendeel. De gebruiker betaalt, omdat hij/zij afvalwater op het riool loost. De eigenaar omdat de aansluiting op de riolering de gebruikswaarde van zijn pand verhoogt. De rioolheffing is kostendekkend. Bij het berekenen van de kostendekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead, btw, en eventuele prijsstijgingen.
- Iedereen die in onze gemeente overnacht in een hotel, pension, vakantiewoning of kampeeronderkomen en die niet in de gemeentelijke basisadministratie van onze gemeente is opgenomen, moet toeristenbelasting betalen. Het is praktisch niet uitvoerbaar de belasting te innen bij de personen die overnachten. Daarom heffen wij de belasting van degenen die gelegenheid tot overnachten bieden (de exploitanten). De exploitanten mogen de belasting doorberekenen aan de personen die overnachten. Voor kampeeronderkomens op vaste- en seizoenstandplaatsen op campings kan een forfaitair tarief (vast jaarbedrag) worden gerekend op basis van het gemiddelde aantal personen en het gemiddelde aantal overnachtingen.
- Wij leveren diverse diensten en producten zoals paspoorten, rijbewijzen, uittreksels, bouwvergunningen en kapvergunningen, waarvoor wij een vergoeding (leges) vragen. Deze leges staan in de Legesverordening. Deze verordening voldoet aan de eisen die door de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Europese dienstenrichtlijn (EDR) zijn gesteld.

- De begraafrechten moeten in principe de kosten van het begraven en het onderhouden van de begraafplaatsen dekken. Omdat wij veel graven hebben uitgegeven voor onbepaalde tijd lukt het niet om de begraafrechten kostendekkend te krijgen. De begraafrechten stijgen in 2020 met 1,4%.
- Marktgeden moeten de kosten van de markten dekken. Wij kennen één tarief voor de gehele gemeente Berkelland.
- Voor mensen met een minimuminkomen bestaat de mogelijkheid gehele of gedeeltelijke kwijtschelding te krijgen voor de volgende gemeentelijke belastingen:
 - a. OZB;
 - b. Reinigingsheffingen;
 - c. Rioolheffing.

Wij verlenen gehele kwijtschelding als er aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100 procent kwijtscheldingsnorm. Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Speerpunt

Een verantwoorde gemeentelijke belastingdruk.

Wat willen we bereiken?

- Een OZB die niet meer stijgt dan de inflatie.
- Een afvalstoffenheffing die kostendekkend is.
- Een rioolheffing die kostendekkend is.

Wat gaan we daar voor doen?

Heffen Reinigingsheffingen.

- Voor 2020 verhogen we het tarief met 1,4% inflatiecorrectie.
- De verwachte opbrengst voor 2020 is € 3.190.570.

Het tarief voor de reinigingsheffingen is als volgt opgebouwd:

	Bedragen begroot
Taakveld Afval	3.006.946
Taakveld Overhead (inclusief btw)	682.405
Taakveld Overige lasten (inflatie)	35.301
Correctie niet toe te rekenen lasten	-36.000
Totaal lasten	3.688.652
Opbrengst belastingen	3.190.570
Overige opbrengsten	498.082
Totaal opbrengsten	3.688.652
Dekking	100%

Heffen Rioolheffing.

- Voor 2020 verhogen we het tarief met 1,4% inflatiecorrectie en 2% overeenkomstig de afspraak in het Watertakenplan 2019 - 2023.
- De verwachte opbrengst in 2020 is € 6.369.440.

Het tarief voor de rioolheffing is als volgt opgebouwd:

	Bedragen begroot
Taakveld Riolerij	4.707.048
Taakveld Overhead (inclusief btw)	1.843.079
Taakveld Overige lasten (inflatie)	17.094

Correctie niet toe te rekenen lasten	-36.000
Totaal lasten	6.531.221
Opbrengst belastingen	6.369.440
Overige opbrengsten	161.781
Totaal opbrengsten	6.531.221
Dekking	100%

Heffen van Onroerende zaakbelastingen.

Onroerende zaakbelastingen (OZB) zijn de belastingen op de waarde van een woning of bedrijf. De hoogte van de OZB is afhankelijk van de waarde van de onroerende zaak. Voor de gemeente zijn het de belangrijkste vrij besteedbare gemeentelijke belastingen. Sinds 2009 zijn de tarieven van de OZB vastgesteld op een percentage van de waarde van de onroerende zaak.

Vanaf 1 januari 2008 zijn de maximaal toegestane tariefsverhoging en de maximale tarieven komen te vervallen. Voor 2020 stellen we voor de tarieven te verhogen met het inflatiepercentage 1,4% en daarnaast te corrigeren met de gevolgen van de waardeontwikkeling op de vastgoedmarkt. Op basis van de huidige WOZ-waarden zijn dit voor 2019 de volgende voorlopige tarieven:

Categorie	Tarief 2019	Tarief 2020
Eigenaar woning	0,1279%	0,1297%
Gebruiker niet woning	0,1527%	0,1548%
Eigenaar niet woning	0,1931%	0,1958%

Voor 2020 verwachten we een opbrengst van € 8.732.406.

Speerpunt

Verantwoorde tarieven voor onze dienstverlening.

Wat willen we bereiken?

- De kosten van begraven en het onderhouden van begraafplaatsen worden zoveel mogelijk gedekt.
- De kosten van onze dienstverlening worden betaald door de aanvrager.
- Recreanten in de gemeente dragen bij aan onze kosten.
- We faciliteren het ondernemersfonds.

Wat gaan we daar voor doen?

Heffen begraafrechten.

- We verhogen het tarief in 2020 met 1,4% inflatiecorrectie.
- We verwachten in 2020 een opbrengst van € 265.500.

De tarieven zijn als volgt opgebouwd:

	Bedragen begroot
Taakveld Begraafplaatsen	284.210
Taakveld Overhead (inclusief btw)	107.605
Taakveld Overige lasten (inflatie)	2.211
Correctie niet toe te rekenen lasten	-36.000
Totaal lasten	358.026
Opbrengst belastingen	265.500
Overige opbrengsten	4.843
Totaal opbrengsten	270.343

Dekking 76%

Heffen Leges.

- Voor 2020 verhogen we de tarieven met 1,4%.

De opbouw van de tarieven en de verwachte opbrengst per titel staan in onderstaande tabel:

Hoofdstuk	Begroot	Taakveld	Toe te rekenen lasten	Overhead	Totaal lasten	Baten	Dekking
Titel 1	Algemene dienstverlening						
1	Burgerlijke stand	Taakveld Burgerzaken	41.110	13.593	54.703	40.000	73%
2	Reisdocumenten	Taakveld Burgerzaken	361.724	141.527	503.251	351.000	70%
3	Rijbewijzen	Taakveld Burgerzaken	201.557	91.845	293.402	212.000	72%
4	Verstrekingen uit basisregistratie personen	Taakveld burgerzaken	27.089	12.032	39.121	30.000	77%
5	Verstrekingen uit het kiezersregister	Taakveld Burgerzaken					
6	Verstrekingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens	Taakveld Burgerzaken					
7	Bestuursstukken	Taakveld Overhead					
8	Vastgoedinformatie	Taakveld Burgerzaken	19.597	12.844	32.441	21.000	65%
9 t/m 19	Diversen	Taakveld Openbare orde en veiligheid	6.000	673	6.673	9.000,00	135%
	Subtotaal		657.077	272.513	929.590	663.000	71%
Titel 2	Omgevingsvergunning	Taakveld Wonen en bouwen	1.563.710	1.051.716	2.615.426	829.476	32%

Heffen marktgeden.

- Voor 2020 verhogen we de tarieven met 1,4%.
- De verwachte opbrengst in 2020 is € 50.000.

Het tarief is als volgt opgebouwd:

	Bedragen begroot
Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	83.358
Taakveld Overhead (inclusief btw)	48.916
Taakveld Overige lasten (inflatie)	216
Correctie niet toe te rekenen lasten	-40.000
Totaal lasten	92.490
Opbrengst belastingen	520.000

Overige opbrengsten	4.250
Totaal opbrengsten	54.250
Dekking	59%

Heffen Reclamebelasting.

We heffen reclamebelasting als dienstverlening voor de ondernemers van Berkelland. De opbrengsten van de reclamebelasting worden na aftrek van onze kosten overgedragen aan het ondernemersfonds. Vanuit dit fonds kunnen ondernemers activiteiten financieren.

We verwachten in 2020 een bedrag van € 160.000 aan het ondernemersfonds te kunnen overdragen.

Heffen Toeristenbelasting

- We verhogen het tarief voor de toeristenbelasting in 2020 niet.
- Het tarief is € 1,25 per persoon per nacht
- We verwachten een opbrengst in 2020 van € 355.000

Speerpunt

Kwijtschelding van belasting voor mensen met een minimuminkomen.

Wat willen we bereiken?

- Vermindering Lastendruk minima.

Wat gaan we daar voor doen?

Kwijtschelden gemeentelijke belastingen

Voor mensen met een minimuminkomen bestaat de mogelijkheid gehele of gedeeltelijke kwijtschelding te krijgen voor de volgende gemeentelijke belastingen:

- a. OZB;
- b. Afvalstoffenheffing;
- c. Rioolheffing.

Wij verlenen gehele kwijtschelding als er aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100 procent kwijtscheldingsnorm.

Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

WEERSTANDSVERMOGEN

Weerstandsvermogen

'Berkelland kan een stootje hebben'.

Wat speelt er?

De wereld om ons heen verandert snel. Dat betekent dat er altijd ontwikkelingen zijn waar geen rekening mee is gehouden. Deze ontwikkelingen kunnen de gemeente geld kosten. Het is daarom verstandig om geld te reserveren voor eventuele tegenvallers. Hoeveel geld we moeten reserveren hangt af van de risico's die we lopen. In Berkelland is een raadsbesluit genomen waarin staat dat we proberen € 5.000.000 te reserveren om risico's af te dekken. Overigens merken we dat het benoemen van de risico's al helpt bij het beperken van de gevolgen. We letten meer op de mogelijke risico's en proberen eerder in te grijpen.

Speerpunt

Een weerstandvermogen dat voldoende is om de risico's op te vangen.

Wat willen we bereiken?

- Een algemene reserve die voldoende is om de risico's af te kunnen dekken.
- Een inzicht in de risico's die de gemeente loopt.

Wat gaan we daar voor doen?

Beoordelen weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen geeft aan of we de risico's die we lopen ook kunnen betalen. Daarom proberen we van de risico's die we lopen in te schatten hoe groot de kans is, en hoeveel het ons kost als het risico zich voordoet. Op die manier maken we een inschatting van het vermogen dat wij nodig hebben om de risico's die we lopen te kunnen betalen.

Als we de algemene reserve van € 40.308.000 relateren aan de risico's die we voor 2019 hebben geïnventariseerd van € 6.878.667 dan komt het weerstandsvermogen uit op 5,8. Dit is uitstekend.

Inventariseren risico's.

Als we ons verdiepen in risico's kunnen we eindeloze lijsten maken van alle mogelijke risico's. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. We moeten ons beperken. Welke risico's nemen we niet mee:

- Alle risico's met een uiterst kleine kans.
- Alle risico's met een kleine kans en tegelijk ook kleine financiële gevolgen.
- Alle risico's die we als gemeentelijke organisatie onderkennen en waarvoor we afdoende interne beheersmaatregelen hebben genomen.
- Alle risico's die via verzekeringen voldoende afgedekt zijn.

Vooraf nog de volgende toelichting:

- We pretenderen niet volledig te zijn. Er zijn vast risico's die we nog niet onderkennen.
- Geschatte omvang: hoe groot is het financieel gevolg als dit risico zich op enig moment voordoet.
- Geschatte kans: hoe groot is de kans dat dit risico zich in dit begrotingsjaar voordoet. Als we inschatten dat een risico zich hooguit eens in de tien jaar voordoet, rekenen we met een kans van 1/10 (10 procent).
- De genoemde omvang en kans zijn inschattingen van de organisatie. Meerdere mensen binnen de organisatie hebben meegedaan aan deze schattingen.
- We hebben geen feitenmateriaal waarmee we deze keuzes kunnen onderbouwen. We vinden dat deze schatting voldoende is voor het doel van deze paragraaf: het bepalen van het weerstandsvermogen.

Risico	Geschatte omvang (€)	Geschatte kans	Financieel effect van de risico's (€)
--------	-------------------------	----------------	--

Grondexploitatie			3.500.000
Samenwerkende partijen (GR'en/DVO's)	20.000.000	1/10	2.000.000
Klimaatveranderingen	6.000.000	1/25	240.000
Calamiteiten	5.000.000	1/100	50.000
Privacy/Datalek	820.000	1/20	41.000
Organisatorische risico's	250.000	1/10	25.000
Uitval ICT	150.000	1/5	30.000
Garantstelling Laarberg	12.500.000	1/75	166.667
Planschadeclaims	100.000	1/10	10.000
Beheer voormalige vuilstortplaat Langenberg	1.000.000	1/50	20.000
Garanties	7.350.000	1/75	98.000
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN)	745.000	2/5	298.000
Uitstaande gelden	26.000.000	1/100	280.000
Vennootschapsbelasting op lening BNG	160.000	3/4	120.000
Totaal	80.075.000		6.878.667

Kengetallen financiële positie

Vanaf de begroting 2016 moeten we ook financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarrekening. Het gaat om 6 kengetallen die we hierna kort toelichten.

1. Netto schuldenquote
De netto schuldenquote geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen met de inkomsten die ze heeft. De richtlijn van de provincie Gelderland is dat bij een netto schuldenquote van 90% een risico ontstaat. Bij een schuldenquote boven de 130% is de gemeente nauwelijks nog in staat de schulden te betalen.
2. Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Als je geld uitleent kost levert dat inkomsten op. Die inkomsten dekken een gedeelte van de schuld. Daarmee ben je in ieder geval al in staat een gedeelte van je schuld te betalen. Er zit natuurlijk wel een risico aan het uitlenen van geld. Degene die het geld leent kan misschien het geld niet terugbetalen. De provincie Gelderland hanteert dezelfde percentages voor de risicobepaling als bij de Netto Schuldenquote
3. Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen. Het gaat er hier dus niet om of de schulden betaald kunnen worden uit de inkomsten maar ook uit het bestaande bezit. De provincie Gelderland vindt een solvabiliteit van minder dan 50% al risicovol en een solvabiliteit van

minder dan 20% erg risicovol. In het beleid bestemming overschotten hebben wij de grens gesteld dat we bij een solvabiliteit van minder dan 35% eerst de algemene reserve aanvullen.

4. Structurele exploitatieruimte

Met dit kengetal kunnen we zien of we structureel in staat zijn de lasten die we als gemeente hebben ook kunnen betalen. Dit kengetal is uiteindelijk het belangrijkste voor de vorm van toezicht waar de provincie Gelderland ons onder plaatst. Voor het repressief toezicht is het van belang dat of de begroting of de meerjarenraming een kengetal laat zien dat groter is dan 0%. Wij streven naar een situatie waarbij de begroting en de meerjarenraming een percentage groter dan 0 laten zien.

5. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de gronden zich verhoudt tot de inkomsten van de gemeente. De provincie Gelderland vindt een percentage minder dan 20 weinig risicovol. Een percentage van meer dan 35 is volgens de provincie Gelderland erg risicovol.

6. Belastingcapaciteit

Dit kengetal laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het cijfer is er alleen op gericht om gemeenten te kunnen vergelijken op dit gebied. In het cijfer zijn alle gemeentelijke woonlasten meegenomen. Als het percentage onder de 100 ligt hef je minder belasting dan gemiddeld in Nederland. Is het percentage hoger dan 100 dan hef je meer belasting dan gemiddeld in Nederland. Er wordt geen rekening gehouden met de verschillen die er tussen gemeenten bestaan. De provincie Gelderland vindt een percentage van meer dan 105 erg risicovol.

Kengetallen	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldenquote	29,61%	24,51%	7,79%	62,64%	68,26%	71,88%	68,60%
Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-10,01%	-13,23%	-23,99%	37,46%	43,87%	71,88%	68,60%
Solvabiliteitsratio	50,94%	53,18%	61,62%	39,49%	33,83%	29,33%	29,72%
Structurele exploitatieruimte	2,67%	2,82%	-0,19%	1,21%	0,84%	0,51%	0,00%
Grondexploitatie	0,00%	1%	1,94%	0,09%	0,09%	0,07%	0,00%
Belastingcapaciteit	117,00%	116%	111,16%	100,29%	102,02%	103,80%	103,49%

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Berkelland	2017	6,22	Eigen begroting
			2018	6,85	
			2019	6,9	
			2020	7,6	
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Berkelland	2017	5,86	Eigen begroting
			2018	6,23	
			2019	6,78	
			2020	7,4	
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Berkelland	2017	475,32	Eigen begroting
			2018	467,13	
			2019	500,51	
			2020	343,97	
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Berkelland	2017	2,6	Eigen begroting
			2018	2,9	
			2019	2,5	
			2020	2,8	
Overhead	% van totale lasten	Berkelland	2017	10,8	Eigen begroting
			2018	8,9	
			2019	12,06	
			2020	11,86	

SAMENWERKINGSPARTIJEN

Samenwerkingspartijen

'Partijen waarmee we samenwerken en hun kernactiviteiten'.

Speerpunt

Goede (nuts)voorzieningen door deelnemingen.

Wat gaan we daar voor doen?

Aandeelhouderschap van AGEM goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De AGEM faciliteert het opzetten van energie-coöperaties.
- AGEM en Achterhoek Duurzaam Verbouwen ontwikkelen het verduurSaam energieloket verder.

Aandelen	Geen
Geschat dividend	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	Advies, kennisbundeling, energieproductie en levering
Website/vestigingsplaats	www.agem.nu/Doetinchem
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	
Coördinatie	Medewerker Team Opdrachtgevers
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Commissie/Raadsleden

Aandeelhouderschap van Alliander N.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Aandelen	633.991 aandelen van € 2,00
Geschat dividend	€ 350.000
Kernactiviteiten van de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Activiteiten in het kader van het wettelijke netbeheer zoals aanleg en onderhoud van elektriciteits- en gasnetwerken. • Activiteiten die voor de klant logischerwijs bij regulier netbeheer behoren, zoals levering, installatie en beheer van trafo's en meters. • Activiteiten in de vrije markt, die kernversterkend werken zoals het ontwerpen, aanleggen en beheren van complexe infrastructuren (Liandon).
Website/vestigingsplaats	www.alliander.com/Arnhem
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	€ 3.864.000.000 – € 1.778.000.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	€ 3.942.000.000 – € 1.989.000.000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder Teselink: afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	Niet van toepassing
Concept	Niet van toepassing
Definitief	Niet van toepassing

Aandeelhouderschap van BNG Bank goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Aandelen	305.877 aandelen van € 2,50
Geschat dividend	€ 400.000 <ul style="list-style-type: none"> • BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burgers. • BNG verleent financiële diensten op maat voor gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen, provincies en andere decentrale overheidsinstellingen.
Kernactiviteiten van de organisatie	
Website/vestigingsplaats	www.bng.nl/Den Haag
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	€ 4.486.000.000 – € 149.494.000.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	€ 4.953.000.000 – € 135.056.000.000
Gerealiseerd resultaat	€ 393.000.0000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder Teselink: Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	Niet van toepassing
Concept	Niet van toepassing
Definitief	Niet van toepassing

Aandeelhouderschap van Gebiedsonderneming Laarberg B.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De regio Achterhoek werkt aan een nieuw Regionaal Programma Werklocaties. Daarbij wordt het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen afgezet tegen de verwachte vraag, waar mogelijk ingedeeld in werkmilieus. De provincie toetst de uitbreiding van de bestaande harde plancapaciteit straks aan het RPW. Een eventueel overschot aan regionale capaciteit heeft mogelijk gevolgen voor de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein.
- De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden. De bestaande capaciteit is nagenoeg geheel uitgegeven. Een nieuw bestemmingsplan voor circa 15 ha is in voorbereiding.
- De afwikkeling van verkeersstromen via de Deventer Kunstweg is aandachtspunt.
- Binnen het bedrijventerrein is een historische Circumvallatielinie gelegen. Over de financiële consequenties hiervan moeten met de gemeente Oost Gelre nog afspraken worden gemaakt.

Aandelen	€ 9.000 (90 aandelen van € 100)
Geschat dividend	Nihil
Kernactiviteiten van de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen van Regionaal bedrijventerrein Laarberg.
Website/vestigingsplaats	www.laarberg.nl/Lichtenvoorde
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	€ 18.665 - € 14.941
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	€ 18.497 - € 19.838
Coördinatie	Planeconoom Team projecten
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	Directie
Concept	Directie
Definitief	Vergadering van Aandeelhouders

Aandeelhouderschap van Gebiedsonderneming Laarberg C.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De regio Achterhoek werkt aan een nieuw Regionaal Programma Werklocaties. Daarbij wordt het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen afgezet tegen de verwachte vraag, waar mogelijk ingedeeld

in werkmilieus. De provincie toetst de uitbreiding van de bestaande harde plancapaciteit straks aan het RPW. Een eventueel overschot aan regionale capaciteit heeft mogelijk gevolgen voor de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein.

- De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden. De bestaande capaciteit is nagenoeg geheel uitgegeven. Een nieuw bestemmingsplan voor circa 15 ha is in voorbereiding.
- De afwikkeling van verkeersstromen via de Deventer Kunstweg is aandachtspunt.
- Binnen het bedrijventerrein is een historische Circumvallatielinie gelegen. Over de financiële consequenties hiervan moeten met de gemeente Oost Gelre nog afspraken worden gemaakt.

Aandelen	Niet van toepassing. Gemeente Berkelland heeft als commandiet, net als gemeente Oost Gelre, € 1 ondernemingsvermogen ingebracht.
Geschat dividend	Nihil
Kernactiviteiten van de organisatie	Ontwikkelen van Regionaal bedrijventerrein Laarberg.
Website/vestigingsplaats	www.laarberg.nl/Lichtenvoorde
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	€ 2 - € 24.127.262
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	€ 2 - € 22.553.765
Coördinatie	Planeconoom Team projecten
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	Directie
Concept	Directie
Definitief	Vergadering van Aandeelhouders

Aandeelhouderschap van Twence goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

- Dividend wordt uitgekeerd op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2005 van de voormalige gemeente Neede.
- We hebben een overeenkomst met het Vuilverwerkingsbedrijf Noord Groningen om 30.969 aandelen te kopen.

Aandelen	14.282 aandelen
Geschat dividend	€ 150.000 (inclusief de tijdelijke uitkering van € 130.000 tot 2019)
Kernactiviteiten van de organisatie	Afvalverwerking en energielevering.
Website/vestigingsplaats	www.twence.nl/Hengelo ov
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	€ 126.072.000 – € 149.737.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	€ 126.072.000 – € 149.737.000
Coördinatie	Taakveldverantwoordelijke afval, Team opdrachtgeverschap
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	Niet van toepassing
Concept	Niet van toepassing
Definitief	Niet van toepassing

Aandeelhouderschap van Vitens N.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Aandelen	24.034 aandelen van € 1,00
Geschat dividend	€ 50.000
Kernactiviteiten van de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Het leveren van drinkwater tegen lage operationele kosten. • Internationaal is Vitens betrokken bij de drinkwatervoorziening van nog eens ruim 20 miljoen mensen, overal ter wereld.
Website/vestigingsplaats	www.vitens.nl/Zwolle
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	€ 526.300.000 – € 1.223.800.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	€ 525.700.000 – € 1.233.900.000

Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder Teselink: Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	Niet van toepassing
Concept	Niet van toepassing
Definitief	Niet van toepassing

Speerpunt

Goede dienstverlening door samenwerking.

Wat willen we bereiken?

- Regio Achterhoek: Een krachtige samenwerking tussen ondernemers, organisaties en overheden (de drie O's) voor een vitale Achterhoek.
- GGD Noord- en Oost Gelderland: Een goede uitvoering van de taken op het terrein van volksgezondheid die van de GGD verwacht mogen worden.
- Recreatieschap Achterhoek en Liemers: Liquidatie van het Recreatieschap.
- Sociale Dienst Oost Achterhoek: Zoveel mogelijk mensen aan betaalde arbeid helpen.
- Stadsbank Oost-Nederland: Zo min mogelijk inwoners in de schulden.
- Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland: Voldoende brandweezorg en een goed functionerende (geneeskundige) hulpverlening bij ongevallen en rampen.
- Openbaar Lichaam Crematoria Twente: Crematiemogelijkheden dichtbij Berkelland.
- Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers: Goed beheer van historische archieven en het versterken van de rol van historisch materiaal.
- Omgevingsdienst Achterhoek: Goede vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieu en de beschikbaarheid van adviseurs voor Wabo specialismen (waaronder bodem-, geluids- en constructieadvies).
- Openbaar Lichaam vuilverwerking Noord Oost Achterhoek: Overdracht van de stortplaats Bellegoor aan de provincie Gelderland.
- Stichting Hambroek: Het realiseren van het recreatiegebied Hambroek.
- Euregio: Grensoverschrijdende samenwerking (bijvoorbeeld bij subsidieverzoeken)
- ZOOV: Het aanbieden van een geïntegreerd systeem van aanvullend Openbaar Vervoer voor iedere inwoner, en het aanbieden van de Wmo-vervoersvoorziening en het leerlingenvervoer.
- Leisurelands: Het in stand houden van het recreatiegebied Hambroek.
- Stichting Achterhoek Toerisme: Een terugkeer in de top 10 van de populairste Nederlandse vakantie regio's
- Bestuurlijke Begeleidingsgroep Beekvliet - Stelkampsveld: Een structuurverbetering voor de landbouw.
- P10: Een sterk geluid vanuit plattelandsgemeenten naar hogere overheden.

Wat gaan we daar voor doen?

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Het ECAL heeft een E-depot gerealiseerd. Dit is een digitale bewaarplaats voor permanent te bewaren digitale archiefstukken. Het doel is toekomstige waarborging van duurzaamheid en toegankelijkheid van digitale archieven. In 2019 wordt het E-depot verder doorontwikkeld.

Bijdrage per strekkende meter (totaal gemeente)	€ 131,75 (€ 256.179)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing

Kernactiviteiten van de organisatie

- Het beheer en aan publiek open stellen van de historische archieven van de 15 gemeenten die deelnemen aan de Samenwerkingsregeling Regionaal Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. Betreffende gemeentes zijn: Aalten, Berkelland, Doetinchem, Lochem, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Montferland, Winterswijk, Bronckhorst (taken en activiteiten Streekarchivariaat)

	<p>en de taken van de huidige Stichting Staring Instituut), Doesburg, Rijnwaarden, Lochem, Zutphen, Westervoort, Zevenaar, Duiven en de provincie Gelderland (de taken van de huidige Stichting Staring Instituut).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het beheren, verzamelen, ordenen en ontsluiten van historische informatie (gebaseerd op een wettelijke taak). • Een groter en breder publiek voor streekcultuur aanspreken.
Website/vestigingsplaats	www.ecal.nu/Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het vaststellen van verordeningen in het kader van de overgedragen archieftaak, inclusief de bevoegdheid om een verordening vast te stellen als bedoeld in artikel 229 van de Gemeentewet.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 34.290 - € 915.314
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 91.072 - € 962.632
Coördinatie	Medewerker Team Opdrachtgevers.
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder Bosman
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april.
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden/Collegeleden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost Gelderland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De GGD heeft een inspanningsverplichting op zich genomen tot het invorderen van de indexeringskosten. Wij willen de ontwikkeling van de inwonerbijdrage baseren op de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Het AB van de GGD heeft op 9 juli 2015 besloten dat de essentie van de Achterhoekse indexeringsmethode onderdeel is geworden van de systematiek. Deze essentie is: let niet alleen op prijsstijgingen, maar ook op de inkomstenkant van de gemeenten. Als er op basis van de kostenontwikkeling versus de inkomstenontwikkeling aanleiding toe is, kan het AB besluiten tot een bezuinigingsopdracht. Op verzoek van de Achterhoekse gemeenten zal er nog een bestuurlijke discussie plaatsvinden over de uitvoering van de indexeringsmethodiek.
- De GGD sluit steeds beter aan bij de ontwikkelingen in het Sociaal Domein.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 15,76 (waarvan € 7,83 Publieke gezondheid en € 7,93 Jeugdgezondheid)
Overige bijdragen per inwoner	Afname op projectbasis <ul style="list-style-type: none"> • GGD Noord- en Oost-Gelderland biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners. • GGD Noord- en Oost Gelderland doet dat voor 22 gemeenten in Noord- en Oost Gelderland.
Kernactiviteiten van de organisatie	
Website/vestigingsplaats	http://www.ggdnog.nl/Warnsveld
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk, Apeldoorn, Brummen, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet collectieve preventie volksgezondheid en de Gemeentewet
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam

Toegekende bevoegdheden	Gemeentelijke bevoegdheden zoals deze voortvloeien uit de Wet publieke gezondheid
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	€ 2.862.000– € 2.652.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	€ 2.675.000– € 2.625.000
Coördinatie	Adviseur sociaal domein (focus zorg en welzijn), Team Opdrachtgeverschap
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Begrotingskaders	Algemeen Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden/Collegeleden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage gemeente	€ 1.305.900
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing <ul style="list-style-type: none"> • De uitvoering van milieu vergunningverlening en handhaving en de Wabo-specialismen (onder andere advies over bodem, geluid, constructies en externe veiligheid). • Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).
Kernactiviteiten van de organisatie	
Website/vestigingsplaats	www.odachterhoek.nl/Hengelo Gld
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de provincie Gelderland.
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	De deelnemers hebben geen publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen aan het openbaar lichaam. De deelnemers beslissen ieder afzonderlijk over de verlening van mandaat, volmacht en machtiging aan het openbaar lichaam
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	€ 623.000/€ 326.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	
Coördinatie	Team Opdrachtgeverschap
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Burgemeester Van Oostrum: voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april.
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden/Collegeleden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing <ul style="list-style-type: none"> • Het (doen) oprichten van en/of deelneming in een of meer vennootschappen, stichtingen of andere rechtspersonen tot stichting of exploitatie van crematoria.
Kernactiviteiten van de organisatie	

	<ul style="list-style-type: none"> • Het zorgdragen voor de continuïteit van crematoriavoorzieningen in de regio Twente en aangrenzende gebieden door het bezitten van aandelen in Crematoria Twente B.V.. • Het handhaven van de kwaliteit van de crematoriavoorzieningen op minimaal het bereikte niveau. • Het uitoefenen van de wettelijke bevoegdheden op de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) van Crematoria Twente B.V..
Website/vestigingsplaats	www.crematoriatwente.nl/Enschede
Deelnemers	Berkelland, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo (O.), Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen en Wierden
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Wet op de lijkbezorging
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	De bevoegdheden met betrekking tot de stichting en exploitatie van crematoria als bedoeld in de Wet op de lijkbezorging.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	Niet van toepassing
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	Niet van toepassing
Coördinatie	Medewerker Team Opdrachtgeverschap
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder Bosman: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden/Collegeleden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Achterhoek en Liemers.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De WGR blijft nog in stand vanwege de financiële afwikkeling. De procedure om het Recreatieschap te ontmantelen is grotendeels afgerond.
- Het AB van het RAL stelt geen begrotingen meer op.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 0,00
Overige bijdragen per inwoner	€ 0,00

Kernactiviteiten van de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Het Recreatieschap Achterhoek en Liemers is een samenwerkingsverband van 13 gemeenten in de Achterhoek en de Liemers. Het recreatieschap is per 1 januari 2014 ontmanteld en is binnen vastgestelde kaders afgebouwd. Afsproken is dat de gemeente Doetinchem het Dagelijks Bestuur van het RAL hierbij ondersteunt.
--	--

Website/vestigingsplaats	www.recreatieschap.nl/Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk Duiven, Lochem, Rijnwaarden, Westervoort, Zevenaar en Zutphen.
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van openluchtrecreatie en toerisme.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	€ 3.934.564 – € 1.126.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	€ 3.934.564 – € 1.126.000
Coördinatie	Medewerker Team Opdrachtgeverschap
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting	Er komt geen begroting meer
Begrotingskaders	Niet van toepassing

Concept	Niet van toepassing
Definitief	Niet van toepassing

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De Achterhoek intensificeert de samenwerking tussen overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Deze samenwerking wordt 8rhk ambassadeurs genoemd.
- Doel van het nieuwe samenwerkingsmodel is de Achterhoek (economisch) te versterken door snellere besluitvorming, meer uitvoeringskracht en een sterker gezicht naar buiten.
- De kompas voor de Achterhoeksamenwerking is de Achterhoek Visie 2030, Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit.
- In de Achterhoek wordt samengewerkt in de volgende organen:
 - De Achterhoek Board: bepaalt de inhoud (Visie 2030).
 - De Achterhoek Raad (49 gemeenteraadsleden): bepaalt samen met de Board de Agenda 2030 voor de Achterhoek en controleert de voortgang.
 - Zes Thematafels: voeren deze agenda uit. Thema's zijn:
 - Smart werken en innovatie.
 - Onderwijs en arbeidsmarkt.
 - Vastgoed en woningmarkt.
 - Mobiliteit en bereikbaarheid.
 - Circulaire economie en Energietransitie.
 - Zorginnovatie.
 - Regio Achterhoek (Wgr): voert de regie op de algehele samenwerking en zorgt ervoor dat de Achterhoek Visie 2030, de jaarplannen en bijbehorende investeringsagenda worden opgesteld en uitgevoerd. Ze adviseert Board en Raad over de lobby en subsidies en levert hiervoor ook capaciteit.
- Projecten worden uitgevoerd in wisselende samenstelling, met een eigen financiering en organisatorische vormgeving.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 6,71 (€ 294.562)
Overige bijdragen per inwoner	Afname op projectbasis <ul style="list-style-type: none"> • Het adequaat behartigen van de regionale belangen van de aangesloten gemeenten. • De bovenlokale vraagstukken in de Achterhoek effectief en efficiënt regisseren. • Coördinatie van de strategische agenda voor de uitvoering van Achterhoek 2020 met de door de gemeenteraden geprioriteerde speerpunten.
Kernactiviteiten van de organisatie	
Website/vestigingsplaats	www.achterhoek2030.nl/Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen.
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Archiefwet, Besluit Woninggebonden subsidies en Leemtetwet Stortplaatsen.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	€ 1.165.086 - € 193.334
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	€ 1.165.086 - € 193.334
Coördinatie	Medewerker Team Opdrachtgevers.
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Burgemeester Van Oostrum: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Begrotingskaders	Niet van toepassing
Concept	Niet van toepassing

Definitief

Niet van toepassing

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De gemeenschappelijke regeling SDOA en de deelnemende gemeenten werken samen aan de verdere invulling van de doorgaande ontwikkellijn. Binnen de kaders van de wet willen wij efficiënt uitvoering geven aan het beschut werken waarbij we veilige werkplekken creëren die de ontwikkeling van de doelgroep stimuleert. Hierbij dient sprake te zijn van een doorgaande lijn met arbeidsmatige dagbesteding, lokale inloopvoorzieningen en zo mogelijk richting uitstroom betaalde arbeid.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)

Niet van toepassing

Overige bijdragen per inwoner

Beheerskosten € 4.240.000

Overige bijdragen cliëntgebonden: € 11.324.000

- Uitvoering van wet- en regelgeving op het gebied van sociale zekerheid voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk.
- De dienst staat voor maximale zelfstandigheid van de klanten op het gebied van arbeid, inkomen en participatie.

Kernactiviteiten van de organisatie
Website/ estigingsplaats
www.socialedienstooستachterhoek.nl/Groenlo
Deelnemers

Oost Gelre, Winterswijk en Berkelland

Wettelijke voorschriften

Wet gemeenschappelijke regelingen, Gemeentewet, Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet.

Samenwerkingsvorm

Gemeenschappelijk orgaan

1. Alle taken en bevoegdheden die op grond van de onder a tot en met j genoemde wetten en regelgeving aan het college toekomen worden, voor zover de wet het toelaat en de wet die het betreft niet is ingetrokken dan wel overdracht van bevoegdheden niet meer mogelijk is, aan het Algemeen Bestuur van de dienst overgedragen:
 - a. Participatiewet.
 - b. Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz).
 - c. Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze.
 - d. Werknemers (Ioaw).
 - e. Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen.
 - f. Zelfstandigen (Ioaz).
 - g. Wet inburgering (Wi).
 - h. Wet kinderopvang (Wk), voor zover het de uitvoering voor vastgestelde doelgroepen betreft.
 - i. Voorzieningen en besluiten van algemene strekking die betrekking hebben op de onder a tot en met h genoemde wetten en overige regelgeving met betrekking tot die wetgeving waarvan de uitvoering aan gemeenten, al dan niet in medebewind, is opgedragen.
 - j. Nieuwe wet- of regelgeving die in de plaats treedt of samenhangt met de onder a tot en met h genoemde wetten en regelgeving.
2. De dienst wordt voorts belast met:
 - a. De uitvoering van de schuldhulpverlening.
 - b. De administratieve verwerking van de beschikkingen in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning.
 - c. Uitvoeringstaken in het kader van de Wet sociale werkvoorziening, voor zover die niet zijn opgedragen aan de

Toegekende bevoegdheden

	gemeenschappelijke regeling Hameland. d. Uitvoering van de gemeentelijke regelingen op het gebied van minimabeleid en bijzondere bijstand.
	3. Het Algemeen Bestuur van de dienst is bij de uitvoering van deze taken gebonden aan het door de gemeenten vastgestelde beleid.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	€ 2.515.00 – € 5.677.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	€ 2.515.00 – € 5.474.000
Coördinatie	Opdrachtgever Participatiewet Team opdrachtgevers
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder Teselink: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden/Collegeleden
, Gerjan Teselink	
Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland.	
Aandachtspunten en ontwikkelingen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Verantwoording over de inhoudelijke taak van Stadsbank Oost Nederland ligt bij de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA). • Een beleidsmedewerker van de SDOA heeft zitting in het ambtelijk platform en wordt betrokken bij het uitzetten van nieuw beleid.
Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Overige bijdragen € 266.000 (via de begroting van SDOA) <ul style="list-style-type: none"> • Stadsbank Oost Nederland levert bijzonder financiële dienstverlening aan consumenten. • De bank ondersteunt de aangesloten gemeenten in hun sociale beleid, zonder winstoogmerk. • Op een zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, afgifte van verklaringen ex artikel 285 lid 4 Faillissementswet, de beschikbaarstelling van bewindvoerders ter uitvoering van bepalingen inzake de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen.
Kernactiviteiten van de organisatie	
Website/vestigingsplaats	www.stadsbankoostnederland.nl/Enschede
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Winterswijk, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Lochem, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Twenterand, Tubbergen, Wierden
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Burgerlijk Wetboek, Faillissementswet, Wet op het consumentenkrediet, Wet toezicht kredietwezen 1992, Wet werk en bijstand, Gemeentewet, Wet financiering decentrale overheden, Algemene wet bestuursrecht
Samenwerkingsvorm	Gemeenschappelijk orgaan <ol style="list-style-type: none"> 1. Krediettransacties binnen de Wet FIDO gegeven kaders. 2. Schuldenregeling. 3. Budgetbeheer. 4. Verklaringen op grond van de Faillissementswet. 5. Bewindvoering en curatele op grond van de Faillissementswet. 6. Bewindvoering op grond van het Burgerlijk Wetboek. 7. Diensten in het kader van de beschikbaarheidsnuttigheid. 8. Preventie.
Toegekende bevoegdheden	

Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	9. Het bevorderen van de spaarzin.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	10. Harmonische en evenwichtige ontwikkeling van de onderneming.
Coördinatie	€ 1.417.000 – € 14.461.000
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	€ 1.402.000 – € 14.497.000
Planning behandeling begroting	Opdrachtgever Participatiewet Team Opdrachtgeverschap
Begrotingskaders	Wethouder Teselink: Algemeen Bestuur
Concept	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Definitief	Dagelijks Bestuur
	Algemeen Bestuur
	Raadsleden/Collegeleden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 2.560.852
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Meer veiligheid in de regio. • Samenwerking tussen de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en brandweer.
Website/vestigingsplaats	www.vnog.nl/Apeldoorn
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk, Apeldoorn, Bathmen, Brummen, Deventer, Elburg, Epe, Ermelo, Gorssel, Harderwijk, Heerde, Hattem, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, de Gemeentewet, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet Ambulancevervoer
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Alle taken en bevoegdheden op grond van de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet Ambulancevervoer.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 1-1	€ 1.385.000 - € 45.693.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31-12	€ 845.000 - € 45.360.000
Verwacht resultaat	€ 930.000
Coördinatie	Opdrachtgever Veiligheid Team Opdrachtgeverschap
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Burgemeester Van Oostrum: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Begrotingskaders	Raadsleden/Collegeleden
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden/Collegeleden

Deelnemen in het Openbaar Lichaam vuilverwerking Noord Oost Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De Regio Achterhoek is verantwoordelijk voor de gesloten regionale stortplaatsen de Langenberg, 't Wald en 't Bellegoor. Op 1 januari 2019 nam de provincie Gelderland de verantwoordelijkheid van de Regio Achterhoek voor wat betreft de Langenberg over. De besturen van de stortplaatsen 't Wald en 't Bellegoor willen het eigendom en de nazorgtaken overdragen en hebben ingestemd met overdracht aan de Regio Achterhoek.

- Het Algemeen Bestuur van de Regio Achterhoek heeft besloten de nazorgtaak voor de drie stortplaatsen versneld over te willen dragen aan de provincie. De gemeenteraden hebben hierover medio 2017 een kader stellend besluit genomen.
- De overdracht vergt de nodige juridische afstemming met de Regio Achterhoek, de provincie Gelderland en overige belanghebbenden. Dit is nodig omdat er geen wettelijk regime voor deze overdracht geldt, afspraken moeten daarom privaatrechtelijk worden geborgd. Parallel aan de overdracht van de nazorg is het ook de intentie om de kadastrale grondeigendom over te dragen.
- Na formele overdracht kan de gemeenschappelijke regeling OLVNOA worden geliquideerd.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing De kosten van beheer en nazorg worden verantwoord via de jaarrekening en begroting van de Regio Achterhoek. Binnen OLVNOA zelf vinden geen noemenswaardige activiteiten meer plaats. De gemeente beheert de financiële reserves van OLVNOA.
Overige bijdragen per inwoner	
Kernactiviteiten van de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Het beheer en de nazorg voor de gesloten vuilstortplaats 't Bellegoor, gelegen aan de Deventer Kunstweg 2 in Eibergen.
Website/vestigingsplaats	Niet van toepassing/Borculo
Deelnemers	Berkelland en Oost-Gelre
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het bestuur is bevoegd alle besluiten te nemen en overeenkomsten aan te gaan tot uitvoering van zijn taak omschreven in artikel 1 van de regeling € 3.500.000 - € 0. Het eigen vermogen is niet vrij beschikbaar maar dient om eeuwigdurend in de nazorg van de stortplaats te kunnen voorzien. Per medio 2014 is het vermogen rentedragend overgeheveld naar de provincie Gelderland.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	idem
Coördinatie	Planeconoom Team Projecten
Bestuurszetels wethouder/burgemeester	Wethouder A. Bosman
Planning behandeling begroting 2018	Niet van toepassing
Begrotingskaders	Niet van toepassing
Concept	Niet van toepassing
Definitief	Niet van toepassing

Deelnemen in het samenwerkingsverband Bestuurlijke Begeleidingsgroep Beekvliet - Stelkampsveld.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Het is een langlopend proces nog zonder einddatum.
- Draagvlak en communicatie met het gebied is erg belangrijk. We steken veel energie in de contacten met het gebied en hebben hiervoor een vast contactpersoon.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	We werken samen met de provincie, het waterschap, terrein behorende organisaties, inwoners en anderen aan een gedragen gebiedsproces voor dit Natura 2000 gebied.
Coördinatie	Medewerker Gebiedsteam
Bestuurszetel	Wethouder Van Haaren
Website	Geen

Deelnemen in het samenwerkingsverband Euregio.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De sterke deelregio's laten samensmelten tot één verzorgingsgebied, tot een geïntegreerd en sterk woon- en werkgebied, waarin de grens geen scheiding en belemmering meer vormt.
- Leidraad voor het werk van de EUREGIO is momenteel het in de jaren 2010-2011 opgestelde strategiedocument EUREGIO 2020. Hierin worden de visie, de strategie, de speerpunten en de themagebieden van de EUREGIO op overzichtelijke wijze weergegeven.
- De strategie t/m eind 2019 wordt herzien, dit met de blik gericht op het jaar 2030. Het bestaande strategiedocument dient hierbij als uitgangspunt. De visie van 'één verzorgingsgebied' en de daaruit afgeleide strategie 'vergroting van de economische kracht en de kwaliteit van leven' en 'bevordering van de integratie van het gebied' vormen nog steeds een zeer goed richtpunt voor de werkzaamheden van de EUREGIO. Daarnaast dekken de speerpunten 'duurzame ruimtelijke ontwikkeling', 'economie en arbeidsmarkt' en 'maatschappelijke ontwikkeling' nog altijd het gehele spectrum van de grensoverschrijdende activiteiten af. Wel is het nodig te toetsen of de onderliggende themagebieden geactualiseerd moeten worden. Naast de toekomstige speerpunten, de themagebieden en de maatregelen, zal ook bepaald worden met welke methode de strategie wordt uitgevoerd en met welke instrumenten de uitvoering gemeten moet worden.
- De voorbereidingen voor de financieringsperiode van INTERREG VI zijn momenteel op Europees en nationaal niveau aan de gang en er lijkt overeenstemming te bestaan over de voortzetting van het programma. INTERREG V loopt tot 30-06-2022, INTERREG VI mag op zijn vroegst begin 2021 van start gaan. Hoewel er geen overlap zal zijn, is het gepland om beide programma's direct op elkaar te laten aansluiten. Er is een werkgroep opgericht om het INTERREG VI-programma voor te bereiden.
- Realiseren van de Uitvoeringsagenda Achterhoek Visie 2030 door waar mogelijk aan te sluiten op Europese programma's.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente) € 0,29 (€ 12.870,49)

Overige bijdragen per inwoner Niet van toepassing

- De opbouw en versterking van grensoverschrijdende structuren in het Duits-Nederlandse grensgebied. Onder meer door het verstrekken van Interreg – en MOZER subsidies.
- De kansen voor burgers, bedrijven, organisaties en aangesloten gemeenten in het werkgebied aan weerszijden van de grens grensoverschrijdend te verruimen, de welvaart en het welzijn in het grensgebied te vergroten en het wederzijdse begrip te bevorderen.

Kernactiviteiten van de organisatie

Coördinatie

Medewerker Team Opdrachtgevers

Bestuurszetel

A.J. Kion, burgemeester Van Oostrum, wethouder Teselink

Website

www.euregio.nl

Deelnemen in het samenwerkingsverband Leisurelands.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Leisurelands beheert vijf recreatiegebieden in de Achterhoek en Liemers. Daaronder Recreatiegebied Hambroek in Borculo.
- Op dit moment zijn de gemeenten nog geen aandeelhouder van Leisurelands. De Gemeenschappelijk Regeling Recreatieschap Achterhoek Liemers B.V. is aandeelhouder van Leisurelands. Na ontmanteling zal gemeente Berkelland aandeelhouder zijn. Het aantal aandelen is naar rato van het aantal inwoners.
- Onderdeel van de fusie is dat de gemeenten in de Achterhoek aandeelhouder worden van Leisurelands, net als de 23 gemeenten op de Veluwe en in het Rijk van Nijmegen dit nu al zijn.
- De aandeelhoudersovereenkomst is in 2016 opnieuw vastgesteld voor vijf jaar. De structuur van de vennootschap blijft ongewijzigd. Dit heeft als voordeel dat er sprake is van flexibiliteit en de mogelijkheid de aandeelhoudersovereenkomst over vijf jaar te heroverwegen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente) Niet van toepassing

Overige bijdragen per inwoner Niet van toepassing

Kernactiviteiten van de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Leisurelands bestaat uit 20 recreatiegebieden met zo'n vijf à zes miljoen bezoekers per jaar en ongeveer 800 evenementen op jaarbasis. • Leisurelands werd als RGV in 1962 opgericht. Het bedrijf startte als een stichting en is uitgegroeid tot een private onderneming.
Coördinatie	Medewerker Team Opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Wethouder Van Haaren is lid van het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Achterhoek en Liemers.
Website	www.leisurelands.nl

Deelnemen in het samenwerkingsverband P10.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De Strategische Visie 2018—2021 is vastgesteld, daarnaast is een Uitvoeringsagenda opgesteld. Deze is dynamisch.
- Vanuit deze visie werken wij aan de volgende programmalijnen:
 - Leefbaar platteland.
 - Maatwerk platteland.
 - Samenspel met de stad en Sociaal platteland.
- De P10 pleit voor een Agenda Platteland, waarin wij gezamenlijk plannen smeden voor de uitdagingen waar het platteland en de rest van Nederland voor staan.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente) (€ 7.650)

Overige bijdragen per inwoner Niet van toepassing

- De kenmerken van de P10-gemeenten, veel ruimte en groen en een lage bevolkingsdichtheid, zijn vaak een voordeel, maar soms een nadeel. Wij willen de voordelen versterken en de nadelen verkleinen. Waar wij lager scoren dan het Nederlandse gemiddelde, willen we met gericht beleid de verschillen verkleinen. En wij willen de positieve kenmerken versterken door bijvoorbeeld de samenwerking met stedelijke gemeenten, waar vaak minder ruimte is, verbeteren.
- De ambities en uitdagingen op het platteland van de twintig grootste plattelandsgemeenten van Nederland onder de aandacht brengen van de landelijke en Europese politiek.
- Voor de volgende onderwerpen maakt P10 zich sterk.
 - Fysieke en digitale bereikbaarheid.
 - Financieel maatwerk, maatwerk in omgevingswet, en in asbestsaneringsopgave.
 - Dialoog met de steden over de energietransitie, energie en voedsel en een bijdrage leveren aan de Klimaatwet.
 - Toegankelijk en toekomstbestendig Onderwijs, bereikbare en betaalbare 1^e en 2^e lijns zorg.

Kernactiviteiten van de organisatie

Coördinatie	Medewerker Team Opdrachtgevers
Bestuurszetel	Wethouder Van der Neut en burgemeester Van Oostrum
Website	www.p-10.eu

Deelnemen in het samenwerkingsverband Stichting Achterhoek Toerisme.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Samenwerking in de Achterhoek en de relatie met 8rhk ambassadeurs.
- Samenwerking met de RBT's en provincie Gelderland.

- Uitvoering van de nieuwe Vrijtijdsagenda 2020-2030 met speerpunten rondom bijvoorbeeld vergroten van de kwaliteit van het aanbod, op peil houden van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie in de Achterhoek, vergroten van de zichtbaarheid van de Achterhoek voor de nationale en internationale markt, bevorderen van de gastvrijheid, kennisontwikkeling.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 1,50
	1 cent per overnachting voor investeringen in innovatie en digitalisering
Overige bijdragen per inwoner	De vaste bijdragen voor beheer en onderhoud van routestructuren (fietsknooppunten- en wandelrouten netwerk) à € 8.000 zijn al eerder toegezegd (en dus begroot) en specifiek aan deze 2 doelen gekoppeld. <ul style="list-style-type: none"> • Achterhoek Toerisme (AT) is een stichting met een algemeen maatschappelijke doelstelling (het bevorderen van toerisme en recreatie in de Achterhoek). • De financiering van de AT vindt plaats door een vaste bijdrage per gemeente, maar AT genereert ook 'eigen' inkomsten door het ontwikkelen van allerlei activiteiten. • De AT is in beginsel vrij in het besteden van de gemeentelijke bijdrage, zolang ze deze besteedt in het kader van de algemene maatschappelijke doelstelling. • Stichting beheer gelden routebureau Achterhoek is opgericht om te waarborgen dat de middelen afkomstig van de ontmanteling van het RAL beschikbaar blijven voor het routebureau. De beheerstichting is direct gerelateerd aan stichting Achterhoek Toerisme.
Kernactiviteiten van de organisatie	
Coördinatie	Beleidsmedewerker Team Opdrachtgevers
Bestuurszetel	Wethouder Van Haaren
Website	www.achterhoek.nl

Deelnemen in het samenwerkingsverband Stichting Hambroek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Met Lap beheer BV is een intentieovereenkomst gesloten om de oude overeenkomst uit 1992 te gaan vervangen door een nieuwe overeenkomst.
- Leisurelands heeft een gebiedsvisie gemaakt waarmee wij hebben ingestemd en hen hebben gevraagd om de visie verder uit te gaan werken.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing <ul style="list-style-type: none"> • Zandwinning; vanaf 2012 niet meer in exploitatie. • Het realiseren en exploiteren van het recreatiegebied Hambroek te Borculo.
Kernactiviteiten van de organisatie	
Coördinatie	Medewerker Gebiedsteam
Bestuurszetel	Wethouder Van Haaren/M.G. Mellink: medewerker Gebiedsteam
Website	Geen

Deelnemen in het samenwerkingsverband ZOOV.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Inzicht verkrijgen in lange termijn ontwikkelingen rond ZOOV op Maat.
- Productontwikkeling van ZOOV op Maat.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	
Overige bijdragen per inwoner	Het door ZOOV voor Berkelland te verzorgen taxivervoer (Wmo, WSW en Leerlingenvervoer) is geraamd op € 1.155.000.

Kernactiviteiten van de organisatie	Het aanbieden van een geïntegreerd systeem van aanvullend Openbaar Vervoer (OV) voor iedere inwoner en de Wmo-vervoervoorziening voor mensen met een beperking en het leerlingenvervoer (per augustus 2017).
Coördinatie	Team Opdrachtgevers (waarbij het inhoudelijke deel voor de medewerkers Wmo, WSW en leerlingenvervoer is).
Bestuurszetel	Wethouder Bosman in stuurgroep Basismobiliteit (gelinkt aan Poho Mobiliteit).
Website	www.zoov.nl

Goede dienstverlening door andere partijen.

Wat willen we bereiken?

- Gemeentelijk belastingkantoor Twente: Een goede uitvoering van de taken die verband houden met het opleggen en innen van gemeentelijke belastingen.

Wat gaan we daar voor doen?

Afspraken maken over dienstverlening met het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT).

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De overeenkomst met het GBT is aangegaan per 1 januari 2016 en geldt in eerste instantie tot 1 januari 2021. Daarna volgt stilzwijgende verlenging van nog eens vijf belastingjaren. Daarna geldt een stilzwijgende verlenging voor onbepaalde tijd. Voor iedere periode zijn opzegtermijnen afgesproken.
- In de FOU (fiscale uitvoeringsovereenkomst) met het GBT is een bedrag van € 623.400 opgenomen voor structurele, jaarlijkse kosten.
- Jaarlijks wordt de FOU aangepast naar de werkelijke aantallen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 623.400
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing <ul style="list-style-type: none"> • Heffen en invorderen van aanslagen gemeentelijke belastingen. • Het vaststellen van de WOZ waarden (wet Waardering Onroerende Zaken). • Het voeren van bezwaar- en beroepszaken tegen gemeentelijke heffingen en tegen de Wet Onroerende Zaken.
Kernactiviteiten van de organisatie	
Coördinatie	Medewerker Team Opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Niet van toepassing
Website	www.gbtwente.nl

FINANCIERING

Financiering

'Geld lenen kost geld!'

Wat speelt er?

Regelgeving.

De wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) verplicht gemeenten richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de gemeentelijke geldstromen en de risico's die daaraan zijn verbonden (= treasury). Wij hebben dit gedaan in ons treasurystatuut.

Algemene ontwikkelingen (Rentevisie).

In het treasurystatuut zijn de randvoorwaarden voor het gemeentelijk beleid opgenomen.

Een belangrijk onderdeel hiervan is het verwachte en werkelijke verloop van de rente. Op grond van de huidige inzichten verwachten wij een laag blijvende rentestand.

Gemeentefinanciering.

Wij proberen de benodigde leningen tegen zo laag mogelijke (rente)kosten aan te trekken en tegelijkertijd risico's zoveel mogelijk uit te sluiten. De verwachting is dat we in 2020 geen langlopende leningen aantrekken,

Speerpunt

Beperken van de risico's op het te lenen en uit te lenen geld.

Wat willen we bereiken?

- Het risico op lastenstijging door rentestijging minimaliseren.
- Een zo hoog mogelijk rendement op ons bestaande geld.

Wat gaan we daar voor doen?

Beoordelen koersrisico.

Het koersrisico is het risico dat de (markt-) waarde van aandelen of obligaties daalt door koersontwikkelingen.

Wij lopen weinig koersrisico, omdat wij onze gelden hebben uitgezet op spaarrekeningen of vastrentende waarden die voldoen aan de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden).

Beoordelen renterisico.

Er zijn twee normen die aangeven hoe groot het renterisico is. Wij lopen geen groot renterisico.

1. Een norm die aangeeft hoeveel geld we mogen lenen voor een periode korter dan 1 jaar. Volgens deze norm mogen we € 10.200.000 lenen. We verwachten dat we ruim onder deze norm blijven zoals uit onderstaand overzicht blijkt.

Bedragen in € 1.000	Liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet	2020
1	Vlottende schuld	
2	Vlottende middelen	2.000
3	Netto vlottend (+) of overschot (-)	-2.000

4	Kasgeldlimiet	
(4a) = (7>3)	Ruimte onder de kasgeldlimiet	12.200
(4b) = (7<3)	Overschrijding van de kasgeldlimiet	
Berekening kasgeldlimiet		
5	Begrotingstotaal	120.000
6	Percentage	8,5
7	Kasgeldlimiet = (5) x (6) / 100	10.200

Een norm die aangeeft of wijzigingen in de rente van huidige leningen, rente over nieuwe leningen en aflossingen passen bij de begroting.

Als de aflossingen en de renteherzieningen onder de € 24.000.000 blijven is het goed. Wij verwachten lasten voor renteherziening en aflossing van € 2.747.000 zoals uit onderstaand overzicht blijkt (bedragen x € 1.000):

Stap	Variabelen	Renterisicnorm	2020	2021	2022	2023
1	Renteherzieningen					
2	Aflossingen		2.747	2.747	2.747	2.747
3	Renterisico (1+2)		2.747	2.747	2.747	2.747
4	Renterisiconorm (4a x 4b/100)		24.000	24.000	24.000	24.000
	Ruimte onder risiconorm (4 >3)		21.253	21.253	21.253	21.253
	Overschrijding renterisiconorm (4<3)					
	Renterisiconorm					
4a	Begrotingstotaal		120.000	120.000	120.000	120.000
4b	Percentage regeling		20	20	20	20

De verdeling van de rente over de taakvelden levert het volgende renteresultaat op in de begroting

	2018	2019	2020	2021
Externe rente korte en lange financiering	2.993.585	2.914.823	2.085.000	2.085.000
Externe rente baten	15.620	-3.625	664.000	664.000
Totaal door te rekenen externe rente	20.977.965	2.918.448	1.421.000	1.421.000
Rente grondexploitatie	61.700	69.905	179.176	179.176
Rente projectfinanciering	-15.620	3.625	3.625	3.625
Saldo door te rekenen externe rente	2.931.855	2.844.918	1.238.199	1.238.199
Werkelijk aan taakvelden toegerekend	2.634.000	2.634.000	1.135.438	1.135.438

Renteresultaat	296.155	210.918	102.761
----------------	---------	---------	---------

Beoordelen uitstaande leningen.

Om rendement te halen op onze liquide middelen lenen we geld uit aan daar voor aangewezen instellingen.

De belangrijkste leningen zijn verstrekt aan de

- BNG (€ 20 miljoen).
- VNOG (€ 10 miljoen) stand per 1 mei 2020 € 4,2 miljoen.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Onderhoud kapitaalgoederen

'We zorgen goed voor onze kapitaalgoederen'

Wat speelt er?

In deze paragraaf staat hoe we met onze kapitaalgoederen omgaan. Kapitaalgoederen zijn goederen met een meerjarig nut. Denk aan wegen, gebouwen, riolering en openbaar groen.

Zoals wettelijk is voorgeschreven worden investeringen met een meerjarig nut afgeschreven. De afschrijvingstermijn die daarbij wordt gebruikt komt overeen met de economische levensduur van de investering. Wij hanteren wel een ondergrens. Wanneer de investering minder dan € 5.000 bedraagt, wordt het niet afgeschreven. De lasten worden dan in één keer afgeboekt.

Speerpunt

Een verantwoord beheer van onze kapitaalgoederen.

Wat willen we bereiken?

- Een kwaliteitsniveau van de wegen volgens scenario 3 overwegend laag.
- Een rioolstelsel dat wordt beheerd overeenkomstig het Gemeentelijk Rioleringsplan.
- Een gedifferentieerd onderhoudsniveau voor gemeentelijke gebouwen.
- Een kwaliteitsniveau voor openbaar groen dat past bij het budget.

Wat gaan we daar voor doen?

Onderhouden gebouwen.

De gemeentelijke gebouwen zijn in 2014 geïnspecteerd. Hierdoor is er een goed beeld gekregen van de onderhoudstoestand van de gebouwen. Op basis van deze inspectie is de meerjarenonderhoudsplanung opgesteld.

Niveau 1	Uitstekend	Nieuwbouwkwaliteit en/of met nieuwbouw vergelijkbare kwaliteit.
Niveau 2	Goed	Nieuwbouwkwaliteit met de eerste tekenen van feitelijke veroudering.
Niveau 3	Redelijk	Het verouderingsproces is over vrijwel de gehele linie duidelijk op gang gekomen.
Niveau 4	Matig	Het verouderingsproces heeft het bouwdeel duidelijk in zijn greep.
Niveau 5	Slecht	Het verouderingsproces is min of meer onomkeerbaar geworden.
Niveau 6	Zeer slecht	Een zodanig slechte toestand dat dit niet meer te classificeren valt onder conditie 5.

Om een goed en veilig gebouw te kunnen bieden is ervoor gekozen om de gemeentelijke gebouwen in onderhoudsniveau 3 te houden/krijgen. Uitzondering hierop is het gemeentehuis en de gemeentewerf. Hiervoor is onderhoudsniveau 2 aangehouden.

Onderhouden groen.

Beleidskader

- Groenbeleid 2009.
- Speelruimtebeleid 2009.
- Collegeprogramma 2018-2022 'Samen investeren in Berkelland'.

Het Groenbeleid en het Speelruimtebeleid zijn beide meer dan 10 jaar oud en zijn aan vernieuwing toe. De bedoeling is om het nieuwe beleid in samenspraak met inwoners vorm te geven. Daarbij gebruiken we de uitgangspunten in het collegeprogramma 2018-2022. Dit zijn:

- Inwoners krijgen meer ruimte om zelf initiatieven te nemen. Ook kijken we naar de signalen vanuit de samenleving om prioriteiten te stellen.
- Meer ecologisch groenbeheer ten behoeve van een grotere biodiversiteit. Waar mogelijk kleurrijke zaadmengsels inzaaien.
- Groene en blauwe parels realiseren, dit zijn aantrekkelijke plekken in de kernen.
- We willen de kwaliteit van het groenonderhoud verbeteren.
- Het groen moet duurzaam, schoon en kleurrijk zijn.
- Het groen moet meer uitnodigen om te bewegen, voor jong en oud.

Voor deze verbeteringen van het groen is een budget van € 1,5 miljoen beschikbaar binnen de collegeperiode tot 2022.

Hoe is de staat van het onderdeel groen

De staat is wisselend: over het algemeen is de staat van het groen redelijk tot goed, maar er zijn ook diverse locaties die verouderd zijn. Dit gaat zowel om groen- als speelvoorzieningen.

Voor bomenonderhoud en bestrijding eikenprocessierups en bestrijding invasieve soorten is er extra budget beschikbaar zodat deze onderdelen op het gestreefde niveau onderhouden kunnen worden.

Het budget voor dit onderdeel voor 2020 is € 1.067.415 (exclusief loonkosten en kapitaallasten).

Daarnaast is er nog Investeren in Berkelland van 4 x € 375.000 voor de periode van 4 jaar vanuit het collegeprogramma.

Onderhouden van Riolering

Beleidskader

Met het Watertakenplan geven wij invulling aan de wettelijke zorgplichten vanuit de Wet milieubeheer en de Waterwet en de planverplichting voor het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).

Gedurende de planperiode maken wij een stap in het toepassen van risico gestuurd beheer. Bij risico gestuurd beheer wordt afgestapt van een louter cyclisch beheer. Wij reinigen, inspecteren, renoveren of vervangen dan niet meer alleen, omdat het zoveel jaar geleden is gedaan, maar kijken naar de noodzaak.

Dit is terug te lezen in de Watervisie 2030 en het Watertakenplan 2019 tot en met 2023 en de memo investeringen 2020.

Hoe is de staat van het onderdeel (wegen/riolering/water/groen/gebouwen)

Wij beheren de riolering conform landelijke richtlijnen. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Onderhouden van wegen.

Beleidskader

Met de raad is afgesproken om voor de onderhoudskwaliteit van de wegen het scenario 'overwegend laag' te hanteren. Zie hieronder.

Gebruiksfunctie	Centrumgebied	Wijkontsluiting wegen	Woonstraten	Industriewegen	Ontsluitingswegen buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt						
Rijbaan	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
Fietspaden	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
Voetpaden	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
Overige	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
Elementen						
Rijbaan	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
Fietspaden	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
Voetpaden	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
Overige	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag

Op basis van de in 2015 uitgevoerde herijking heeft het college besloten om vast te houden aan het in 2006 gekozen scenario 'overwegend laag' en het bestaande onderhoudsbudget te handhaven. De raad is hierover toen geïnformeerd en heeft via een motie het college opgedragen om vanaf 2016 gedurende een periode van 4 jaar jaarlijks een bedrag van € 250.000 ten laste van de egaliseringsreserve toe te voegen aan het beschikbare onderhoudsbudget. Hiermee is jaarlijks tot en met 2019 een budget voor onderhoud wegen beschikbaar van € 1.452.500. Elke 2 jaar worden alle wegen binnen de gemeente conform de CROW-systematiek geïnspecteerd. Op basis daarvan worden jaarlijks onderhoudsplanningen gemaakt en uitgevoerd. De afspraak is om elke 5 jaar een herijking uit te voeren. De in 2015 uitgevoerde herijking is bijgevoegd.

Hoe is de staat van het onderdeel (wegen/riolering/water/groen/gebouwen)

Huidige kwaliteit areaal in rapportcijfers op basis van
 (inspectie 2019 buiten bebouwde kom)
 (inspectie 2017 binnen bebouwde kom)

Gebruiksfunctie	Centrumgebied	Wijkontsluiting wegen	Woonstraten	Industriewegen	Ontsluitingswegen buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt						
Rijbaan	OK	Te laag	OK	Te hoog	Te hoog	OK
Fietspaden	OK	Te laag	Te laag	Te laag	Te laag	OK

Voetpaden	Niet van toepassing	Te laag	OK	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Overige	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Te hoog	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Elementen						
Rijbaan	OK	Te hoog	Te hoog	Te hoog	Te laag	OK
Fietspaden	Niet van toepassing	Te laag	Te laag	OK	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Voetpaden	Te hoog	Te laag	Te hoog	Te hoog	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Overige	OK	OK	Te hoog	Te hoog	Niet van toepassing	OK

Wat opvalt is dat de fietspaden over bijna de hele lijn lager scoren dan is afgesproken. Hier gaan we in 2020 extra onderhoudsmaatregelen op inzetten. Ook scoren de in asfalt uitgevoerde wijkontsluitingswegen binnen de bebouwde kom lager dan is afgesproken. Een aantal van deze wegen zijn in 2018 en 2019 van een nieuwe asfaltdeklaag voorzien. Wij verwachten dat dit binnen de nu lopende weginspectie (najaar 2019) resulteert in een kwaliteitsniveau zoals afgesproken (basis).

Hoeveel budget is noodzakelijk

Op basis van de in 2015 uitgevoerde herijking is in theorie jaarlijks een bedrag nodig van € 1,89 miljoen om het volgens scenario 3 (overwegend laag) afgesproken kwaliteitsniveau te handhaven.

Hoeveel budget is beschikbaar

Structureel is er binnen de begroting een bedrag van € 1.234.500 beschikbaar voor het uitvoeren van onderhoud aan de verharde wegen. Ten opzichte van de in 2015 uitgevoerde herijking zou dit een structureel tekort van € 655.500 opleveren. In de praktijk zien we dat het kwaliteitsniveau overeen komt met het afgesproken niveau. Hebben we in enig jaar toch meer budget nodig dan onttrekken we de extra lasten aan de reserve wegen. Daarnaast is er binnen deze coalitieperiode van 4 jaar een eenmalig impulsbudget beschikbaar van € 2 miljoen voor de wegen in het buitengebied. Op basis van bovenstaande is er in de begroting 2020 geen extra budget nodig om de gemaakte afspraken te realiseren.

RESERVES

Wat speelt er?

Bij de nota Reserves en Voorzieningen 2016 zijn de reserves herschikt. Daarbij zijn nog 10 reserves in stand gebleven, waarvan 9 bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn ingesteld om toekomstige lasten te kunnen dekken. Het idee daarachter is niet dat die lasten gelijk gemaakt moeten worden. De reserves zijn een spaarpot voor uitgaven die we verwachten. Hierna is per reserve nog eens aangegeven voor welk doel ze zijn ingesteld.

Overzicht reserves

Bedragen x € 1.000	Verwacht Saldo 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Verwacht saldo 31-12-2020
Algemene reserve	40.308	0	3.750	36.558
Bestuurlijke claims	11.368	0	1.076	10.292
Egalisatiereserve afval	2.665	0	1.039	1.626
Egalisatiereserve investeringen	7.907	0	478	7.429
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	3.697	0	0	3.697
Inkomensreserves	5.843	0	0	5.843
Onderhoud wegen	6.000	0	500	5.500
Onderwijs-huisvesting	7.010	0	0	7.010
Herstructurering	7.000	0	3.000	4.000
Nadelen decentralisaties	6.427	0	1.832	4.595
Hameland	0	0	0	0
Totaal	98.225	0	11.675	86.550

Algemene reserve

Algemene reserve		
Doel	Buffer voor het opvangen van nadelen	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		40.308.000
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		3.750.000
Extra investeringen groen		375.000
Wijk- en kerngericht werken		625.000
Energie uitvoeringsprogramma		500.000
Gemeente als voorbeeld		1.250.000
Teruggaaf OZB		1.000.000
Stand 31 december		36.558.000

Bestuurlijke claims

Bestuurlijke claims		
Doel	Het dekken van projecten waarover een bestuurlijk besluit is genomen	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Uitname uit andere reserves voor projecten	
Stand 1 januari		11.368.000
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		1.076.457
Omgevingswet		300.000
Dekking incidentele lasten ICT		450.000
Dekking EUP uit restant EUP 1		251.457
Kadastrale uitzetting		75.000
Stand 31 december		10.291.543

Egalisatiereserve afval

Egalisatiereserve afval		
Doel	Het egaliseren van het tarief voor afvalverwijdering en – verwerking door overschotten en tekorten te verrekenen met deze reserve	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Resultaatbestemming afval	
Stand 1 januari		2.665.000
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		1.038.882
Bijdrage in tarief afval		38.882
Teruggaaf ASH		1.000.000
Stand 31 december		1.626.118

Egalisatiereserve investeringen

Egalisatiereserve investeringen		
Doel	Het dekken van kapitaallasten van investeringen	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Bijdrage uit andere reserves ter dekking kapitaallasten	
Stand 1 januari		7.907.000
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		478.000
Dekking kapitaallasten		141.000
Dekking incidentele kapitaallasten		337.000
Stand 31 december		7.429.000

Egalisatiereserve bouwgrondexploitaties

Algemene reserve bouwgrondexploitatie	
Doel	Het opvangen van verliezen van de bouwgrondexploitatie
Plafond	Niet van toepassing
Vulling	Resultaatbestemming bouwgrondexploitaties
Stand 1 januari	3.697.000
Toevoegingen	0
Onttrekkingen	0
Stand 31 december	3.697.000

Inkomensreserve

Inkomensreserve	
Doel	Het genereren van rente die kan worden gebruikt als dekkingsmiddel in de exploitatie en het genereren van rente op het Legaat Planten dat vijfjaarlijks wordt uitgekeerd
Plafond	Niet van toepassing
Vulling	Resultaatbestemming
Stand 1 januari	5.843.000
Toevoegingen	0
Onttrekkingen	0
Stand 31 december	5.843.000

Onderwijshuisvesting

Onderwijshuisvesting		
Doel	Het realiseren van investeringen in onderhoud van scholen en het afboeken van boekwaarden in combinatie met sloopkosten van schoolgebouwen	
Plafond		7.000.000
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		7.010.000
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		0
Stand 31 december		7.010.000

Wegen

Onderhoud wegen		
Doel	Het onderhoud van wegen als aanvulling op het budget in de begroting	
Plafond		6.000.000
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		6.000.000
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		500.000
Extra investeringen wegen buitengebied		500.000
Stand 31 december		5.500.000

Herstructurering

Herstructurering		
Doel	Dekken van kosten die voortkomen uit herstructurering van ((bouw)grond)locaties daar waar woningbouw niet meer mogelijk of gewenst is	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Resultaat bestemming	
Stand 1 januari		7.000.000
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		3.000.000
Transformatie woningmarkt		1.500.000
Bonus/malus regeling		250.000
Asbestsanering		250.000
Vitale centra		1.000.000
Stand 31 december		4.000.000

Nadelen decentralisaties

Nadelen decentralisaties		
Doel	Het opvangen van nadelen van de decentralisaties	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Resultaat bestemming	
Stand 1 januari		6.427.000
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		1.832.000
Dekking tekort		1.582.000
Transformatie sociaal domein		250.000
Stand 31 december		4.595.000